

בס"ד

מבוא וסיכום
ללימוד המאמר השבועי
מתוך הספה"ק

אמרי מנחם

פרשת בלק [א]

בכח התורה נענים ישראל בתפילתם למעלה מדרך הטבע

לקראת שבת לכו ונלכה

שאלות וחידודים בפרשה

פתחי אמרי מנחם

יוצא לאור ע"י מרכז חסידי אלכסנדר בארה"ק
לעידוד הלימוד השבועי העולמי ולימוד חומש ורש"י
שנתקן בהוראתו ובהדרכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

תוכן הקונטרס

לקראת שבת בלק לכו ונלכה..... ה
הלימוד השבועי - בלק אות א..... טז
מבוא למאמר / תוכן המאמר / אמרי מנחם / סיכום / הוראה למעשה / ביאורים
חומש ורש"י בפרשת פנחס שאלות ותשובות / היכן מצינו..... כט

התורה והברכה

לכל המסייעים בהוצאת קונטרס זה
ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מן השמים

לתגובות והערות [ולהצטרפות לרשימת התפוצה]

imreimenachem@gmail.com

כמו"כ ניתן להשתתף בהוצאות הגיליונות הבאים בכתובת הנ"ל

הלימוד לשבוע הבא:

פנחס אות א

הנושא: בשעה שיש דין למטה אין דין למעלה.

ברצוני לבקש, כאשר לאחרונה הושלמה הדפסת ספרו של כ"ק אמו"ר זצללה"ה זי"ע, ספר הק' אמרי מנחם, ומפרסמים בכל שבוע מאמר אחד "א לייכטער שטיקל ש'העולם' לומד בצוותא חדא, אבקש בואת מה'עולם' כאן שיצטרפו ללימוד זה, וזה יהיה לנחת רוח לאאמו"ר זצללה"ה שהיתה בקשתו להדפיס את הספר כדי "אז יודן זאלן לערנען אין דעם" "און דאס וועט זיין אונזער התחברות והתקשרות וייטער".

דברי פרייה מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במוצ"ש התאחדות בארה"ב, סיון תשע"ז

לעשות רצון צדיק הלימוד השבועי העולמי בספה"ק אמרי מנחם

"בעהט אין למעשה יעדער איינער פון אונז זאל נעמען כאטש איינמאל א וואך קובע זיין א שיעור און דעם ספר...". (בקשתי שכל אחד מאתנו יקבע שיעור ללמוד בזה הספר לכל הפחות פעם אחת בשבוע).

מתוך דא"ח מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במעמד סיום השלמת הספר - י"ז אדר תשע"ז

פטרון חודש תמוז

ידידנו היקר והנכבד
תורה וגדולה על שולחנו רודף צדקה וחסד
הרב **דפאל משה מנדלבוים** שליט"א
מע"ת לייקוואד יצ"ו

לעילוי נשמות זקנו החסיד המפו'
הרה"ח ר' **אהרן חנוך הכהן** ב"ר אלתר מרדכי ז"ל
נלב"ע כ"א כסלו תשע"א
זו' החשובה מרת **שרה צידל** ב"ר שמואל ע"ה
נלב"ע י"א אב תשע"א
מנדלבוים
ת.ג.צ.ב.ה.

זכות רביה"ק זי"ע וזכות זיכוי הרבים
תגן עליו ועל ב"ב להתברך בכל הטוב
ולהצלחה בכל העניינים
אכ"ר

מזל טוב וגדיא יאה

ברגשי גיל ושמחה וברון שיר ושבה
הננו לשגר את מיטב הברכות והאיחולים
לידידנו היקר והנעלה בר אוריין רחים ומוקיד רבנן
עושה ומעשה לילות כימים למען קדשי בית אלכסנדר
הרב **צבי מאיר פערעלמאן** הי"ד
חבר הנהלת 'מרכז חסידי אלכסנדר'

ולאביו הנכבד והנעלה יקר מפנינים הנגיד הרבני המפו'
הרה"ח ר' **יונה פערעלמאן** שליט"א
אב"י בעי"ת לונדון יצ"ו

מפטרוני הקונטרס ביד רחבה ובנפש חפצה

לרגל שמוחת הולדת הנכדה - הבת
למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ה' יהיה בעזרו לעלות מעלה מעלה לשו"ת
ויזכו לרזות רוב נחת מכל יו"ח בבדיאות ושמחה ותענוג
מותוך אושר ועושר וכל טוב סלה

כעתידת
המערכת

לקראת שבת בלק לכו ונלכה

הכנה לשבת קודש במשנת החסידות ורבוה"ק זי"ע

מאמר בח התורה והתפילה של ישראל
וליימוד האמונה מפרשת בלק.

איזהו פרשה שכל גופי אמונה תלויין בה - זו פרשת בלק.

בהפסרת פרשת בלק פונה הנביא מיכה לעם ישראל ומפרט את בקשתו של הקב"ה: "עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אתו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות ה'" (מיכה ו, ה). מדברי הנביא הללו אנו למדים שיש מצוה מדברי קבלה לזכור ולא לשכוח לעולם את המשא ומתן שהיה בין בלק מלך מואב לבלעם הרשע, אשר במחשבתם הרעה זממו לאבד חלילה את עם ישראל.

החיד"א בספר 'כף אחת' (כה, ט) מחדש על פי זה שיש להוסיף על שש הזכירות שאנו מזכירים בכל יום גם את הזיכרון של מעשה בלק ובלעם, ואף כותב את הנוסח שיש לומר: "הריני מקיים מצוה לזכור שהציל השם את אבותינו מבלק ובלעם, כמו שנאמר, עמי זכר נא" וכו'.

בזוהר הקדוש (בחוקותי קיב) כתוב דברים נפלאים ביותר בחשיבות זכירה זו. ואלו דבריו בתרגום לשון: "אמר רבי יוסי, אמר להם הקב"ה לישראל, זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב, ווי שאנחנו צועקים בכל יום, ואנו גועים ובוכים "זכור ה' מה היה לנו", "זכור ה' לבני אדם", ואין הקב"ה רוצה להשגיח עלינו והטעם לכך כי הקב"ה אמר לנו בבקשה, זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב, אין נא אלא לשון בקשה, ואנו לא משגיחים בו".

נמצאנו למדים מדברי הזוה"ק שדברי הנביא הם לא רק בקשה גרידא, כי אם דרישה וחיוב גמור! ואם אנחנו לא נענה לבקשה, או אז יתעלם חלילה הקב"ה מכל מיני זכירות שאנו מבקשים מהקב"ה לזכור אותם: "זכור ה' מה היה לנו" וכו'.

אבער געוואלד געשריגן! מה יש לזכירת פרשת בלק עם קבלת התפילה?

את עומק הדברים נוכל ללמוד במאמר הנשגב והעמוק - המאמר השבועי הנלמד בין אנ"ש היקרים בכל אתר ואתר לאוי"ש, המאמר המבאר את עומק המכוון במה שביקש בלק מבלעם לקלל את ישראל, ומדוע באמת לא הצליח בזה, כפי שיבואר להלן, אך קודם לכן נראה איך פרשת בלק הוא יסוד האמונה של כלל ישראל! כפי הנלמד בבית מדרשו של גאון וקדוש ישראל בעל החתם סופר זי"ע.

וזה לשון קדשו: "ויש לי לעורר בדבר אחד, הגה אין לנו בכל התורה שום דבר שאין אנחנו בעצמנו 'עדי ראייה' חוץ מפרשת בלעם. כי כל מופתי מצרים ומדבר את הכל ראו עינינו, ונעשה לפני שישים ריבוא, ולא נשאר אחד מכל ישראל בחוץ שלא ראה... ואין האבות מנחילים שקר לבניהם, והוה ליה כאלו ראינו בעינינו, ואפילו חידוש עולם ומעשה נחש בגן עדן והמבול והפלגה, כבר כתב רמב"ן בספר דרשות הרמב"ן, הרי אדם הראשון ראה עצמו יחידי בלי אב ואם וכו', והוא דיבר פה אל פה עם שם בן נח רבו של יעקב אבינו ע"ה, כי בן חמישים היה יעקב כשמת שם, וקיבל ממנו כל הנ"ל עם מעשה מבול והפלגה, והוא סיפר לבניו ועמרם שמע מלוי ואמרו לבניו משה ואהרן וכל הדור ההוא קיבלו כן מאבותיהם. ובכל הדורות כל הנעשה לזקן זקנים, הרי הוא כאלו נעשה בפניהם ממש ואי אפשר להכחיש, וזהו במעשיות וסיפורי תורה..."

כל התורה כולה ראינו בעינינו חוץ מפרשת בלעם. מי הגיד לנו מה היה בין מלך מואב ובין קוסם אחד בלעם שבא אליו אל ארצו, ולמה בא ומי הביאו, ומי ידע שבנה מזבחות ושרצה לקלל ונהפך לברכה, מי בא בסודם, וישראל היו שרויים במדבר, ואם הם עמדו בארץ מואב בראש הפסגה וראו למטה אל המדבר למרחוק, מאין ידעו יושבי מדבר שמביטים עליהם מראש ההר הזה ושמנחשים עליהם, ואפילו משה רבינו ע"ה לא ידע, ורק מפה הקב"ה יתברך שמו נכתבו הדברים והנביא צווח זכר נא מה יעץ בלק וגו'. "והנה המאמין בכל התורה ובמצוותיה, ורק מסתפק בפרשת בלעם, הרי הוא כופר בה' אלוקינו השם אחד"!

לפי דברי החת"ס נוכל להבין למה ביקשו חז"ל בברכות (יב:) לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני טורח הציבור לא קבעוה. ויש להבין מהו הנס המיוחד בישועה שהושיע הקב"ה את ישראל מעצת בלק ובלעם, יותר מיציאת מצרים ומלחמת עמלק, ועוד הרבה ניסים שהיו בהם שינוי חוקי הבריאה בתקופת המדבר, כמו פתיחת פי האדמה בכליעת קורת ועדתו, ירידת המן, בארה של מרים, וכו', ולמה דוקא פרשת בלק ביקשו להכניסו להיות חלק מקריאת שמע? ולדברי החת"ס הוא פשוט, כיון שכל הניסים ראינו בעינינו, ואין ללמוד מהם פרקי אמונה כל כך כמו שיש ללמוד מפרשת בלק, שכולו הוא רק עדות נאמנה מפי הקב"ה, וזהו תכלית מצות ק"ש לבוא לתכלית האמונה, לקבל את כל דברי הקב"ה באמונה פשוטה בלי שום השגה, כדברי **מרן הבעש"ט זי"ע**: ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך - איך לאז איבער מיין אלע השגות איך בין א נאר און גלייב.

למה לי ללכת ל"וואונדער דוקטור" (רופא פלא) טוב לי ללכת אל המגיד מקאזניץ זי"ע.

על הכתוב (דברים לד, י) ולא קם נביא כמשה עוד בישראל, דרשו חז"ל (במדבר יד, ט) בישראל לא קם אבל באומות העולם קם וכו', ואיזה נביא היה להם כמשה זה בלעם בן בעור. וכן אמרו במדרש תנחומא (סימן א) והביאו רש"י בפסוק וישלח מלאכים אל בלעם (כב, ה): ואם תאמר מפני מה השרה הקב"ה שכניתו על עובד כוכבים רשע, כדי שלא יהא פתחון פה לעכו"ם לומר אילו היו לנו נביאים חזרנו למוטב. העמיד להם נביאים והם פרצו גדרו של עולם.

על דברי המדרש הללו הקשה הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע קושיא עצומה, שהרי עדיין יכולים אומות העולם לטעון, שאילו היה להם נביא כמשה היו חוזרים למוטב. ותירץ בקודש בחריפות גדולה מלובש במשל ממה שבדידיה הוה עובדא, כשבסוף ימיו כהו עיניו ונסע לדרוש ברופאים בבבלין, אמר לו אחד מתושבי המקום שיש כאן "וואונדער דוקטור" (רופא פלא) שמרפא שלא עפ"י דרך הטבע, והוא יכול לרפאתו תוך זמן קצר. ענה לו הר"ב: הלא כל סיבת הליכתי לרופא בשר ודם היא כדי שלא לשנות ממנהג העולם, ואם אני צריך לחרוג ממנהג העולם הרי טוב לי ללכת אל המגיד מקאזניץ זי"ע. ועפ"י תירץ את קושייתו: כי באותו הזמן היו אומות העולם משוקעים בטבע ולא האמינו במה שהוא חוץ לדרך הטבע, לכן הקים להם הקב"ה נביא מקרבם שיראה להם מעשים שלא כדרך הטבע, ובזה סתם את פיהם, כי מאחר וכבר האמינו במעשים שלא כדרך הטבע, הרי היו יכולים ללכת למשה רבינו ואז היו חוזרים למוטב.

הר"ב ז"ל היה יכול ללכת להמגיד הק' מקאזניץ זי"ע לראות הנהגה מעל לדרך הטבע, אנחנו נלך בס"ד לדברי רבינו זי"ע במאמרו השבועי, שם מעלה אותנו רבינו ברוב קדושתו ונועם אמרותיו אל פסגת האמונה בהנהגת הבו"ה את ישראל למעלה מדרך הטבע, בכח דבקותם בתורה הקדושה, עד שבלק עומד נפעם נרעש ונפחד על שהקב"ה מקבל את תפילתם וממלא כל משאלות לבם לטובה, כיון שהם דבקים בהקב"ה על ידי התורה, וכל הדבק בהקב"ה אין תפילתו חוזרת ריקם. רבינו מקדים את דברי התפארת שלמה זי"ע בפרשה, שכאשר ראה בלק את ישראל נוצחין למעלה מדרך הטבע, הבין שכל זה הוא מכוח התפילה, וחשב בתחילה שגם הוא יכול להתפלל, וכשראה שאין תפילתו נענית, הבין שצריך הרבה הכנה בקדושה וטהרה וכוננת הלב לתפילה, ולדבר לפני השי"ת בהכנעה ושפלות רוח, וקץ בחייו כיון שידע שהוא לא יכול להשיג את כל אלה, לכן שלח אחר בלעם אולי הוא יכול לכונן לכל זה.

ברם דבריו הק' צריכים ביאור, איך עלה בדעתו של בלק שבלעם כן יכול להשיג את כל אלה? וכי לא ידע שכל כוחו הוא רק מצד הטומאה ולא מצד הקדושה? וכי חשב בלק שיש לו לבלעם את הקדושה והטהרה עם ההכנעה ושפלות הנצרך כדי לדבר לפני השי"ת? ולכן בא רבינו ומרחיב לבאר בביאור עמוק את דברי התפארת שלמה, וכה הם דבריו הקדושים:

"ונראה הענין, כי בלק תמה ולא ידע במה גדול כוחם של ישראל כל כך, להיות תפילתם מתקבלת לפני השי"ת לנצח את אומות העולם למעלה מן הטבע, משא"כ שאר אומה"ע אין להם כח זה, ועמד על סוד הדבר, כי תפילת משה רבינו ע"ה, רבן של ישראל, באה מכח התורה, שכן משה הוא שר התורה, שנקראת על שמו, זכרו תורת משה עבדי, וזה רב כוחו בתפילתו שתתקבל אצל השי"ת, כדאיתא בזוה"ק מאן דבעי דקוב"ה יקבל צלותיה ישתדל באורייתא, כי ע"י התורה הוא מתדבק בהשי"ת, כדאיתא בזוה"ק כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקוב"ה, ואיתא מאן דזכי לאתדבקא במאריה וכו' צלותיה לא אהדרא ריקניא.

ומחמת זה אמר לבוא עליהם באדם שכוחו בפיו, בלעם הרשע, כי מקרא כתוב ולא קם נביא

כמשה עוד בישראל, ודרשו חז"ל בישראל לא קם אבל באומות העולם קם וכו', ואיזה נביא היה להם כמשה זה בלעם בן בעור, היינו זה לעומת זה עשה האלקים, סטרא קדישא הוא הכל לטוב, וסטרא אחרא הכל לרע, ולעומת מה שנאמר אצל משה ותרא אותו כי טוב, אין טוב אלא תורה, שהיה עצם התורה, ועי"ז היה לו כח התפילה. לעומת זה בלעם נקרא רע עין, היפך התורה שנקראת טוב, כדאיתא בזוה"ק בלעם הוה רע עין, דלא אשתכח רע עין בעלמא כוותיה, דבכל אתר דהוה מסתכל בעיניו הוה מתלטייא, וזה היה חפצו ורצונו של בלק שיבטל בלעם ח"ו את כח תורתו של משה רבינו ע"ה שהוא כח קבלת התפילה, ובזה יהא גורם להם קללה, כדאיתא בתנא דבי אליהו כל זמן שישראל עוסקין בתורה ועושין רצון אביהם שבשמים הקב"ה בעצמו נפנה אליהם לברכה וכו', וכל זמן שאין ישראל עוסקין בתורה ואין עושין רצונו של מקום ח"ו נפנה עליהם לקללה, ושוב לא יהיה להם עוד את כח התפילה ויוכל לנצחם".

כלומר, שזה ודאי שבלק לא היה טיפש ולא עלתה דעתו שיש לבלעם את כח התפילה שיש למשה רבינו, אלא מאחר שהבין שכל כח תפילתו הוא על ידי כח התורה, ורק בכח תפילה כזו ישראל נוצחין במלחמה למעלה מדרך הטבע, ומאחר שראה שהוא אינו יכול להתעלות למדרגה של מעל לדרך הטבע, כיון שאין לו את כח התורה, לכן חיפש דרך איך להוריד את ישראל מדרגתם של למעלה מדרך הטבע למדרגה של תוך הטבע, וזאת על ידי שיבטל מהם את כוח התורה! וממילא לא יהיה להם את כח התפילה, ושוב לא יהיו יכולים ישראל לנצח במלחמה למעלה מדרך הטבע, וכל כוחם יהיה רק על פי הטבע, וסבר שבדרך הטבע יש לו כח יותר גדול מישראל, כי יש לו עם רב ומלומד במלחמה יותר מהם, וחשב לעשות כן על ידי בלעם שרק לו יש היכולת לבטל או עכ"פ להחליש את כוחו של מרע"ה מכוח הכלל של זה לעומת זה עשה אלקים.

וכאן מגיע התשובה הנוראה שעונה הקב"ה לבלעם על פי משנתו של רבינו, נורא נוראות!

"ועל זה אמר השי"ת לבלעם (כב, יב) לא תאור את העם כי ברוך הוא, היינו כי ישראל המה עצם התורה, כדאיתא (מגלה עמוקות ואתחנן אופן קפו) ישראל נוטריקון יש' שישים ריבוא א'ותיות ל'תורה, ומכח זה הגם עצם הברכה שבאה על ידי התורה, כמ"ש (משלי כב, ט) טוב עין יבורך, שע"י התורה שנקראת טוב זוכים לברכה".

עומק המכוון בהרמז של ישראל ל' יש שישים ריבוא אותיות בתורה מבאר רבינו זי"ע במאמריו לתורה אות ה' בלשונו הק': ...ומה גם האיש הישראלי שנקרא שמו על שם התורה, כדאיתא בספ"ה"ק מגלה עמוקות ישראל נוטריקון יש' שישים ריבוא א'ותיות ל'תורה, הנה ידוע מספרים הק' ששם האדם הוא החיות שלו, כמאמר הכתוב וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, ממילא החיות של האיש הישראלי הוא רק תורה. וזהו שאנו אומרים כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה, היינו מפני "שהתורה היא החיות שלנו, לפיכך נהגה בה יומם ולילה, כי הפורש מן התורה כפורש מן החיים רח"ל, וכל מי שאוהב את התורה אינו אוהב אלא חיים...!", ולכן נצטוינו לדבר במשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, היינו תמיד ובכל העתים ובכל הזמנים צריכים להיות

עסוקים בתורה, כי החיים צריכים להימשך, וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, כי "כמו שמכניסים לחם ומזון לבית כדי שיהיה ממה לחיות, ככה צריך שיהיה תורה בבית, כי זה אמתת החיים!", וזה סגולת המזוזה שרשום עליה שם שד"י שהוא ר"ת ש'ומר ד'לתות י'שראל, היינו ששומר דלתות ישראל שיהיו בתים של תורה.

גיוואלדיג! כלל ישראל כל חיותם הוא אך ורק מהתורה! ואין להם שום מציאות של חיים בלי התורה, וכל מהותם של ישראל הוא התורה, כי כל אחד הוא אות בתורה, ואשר על כן "לא תאור את העם כי ברוך הוא --- יעדער איד איז א שטיק תורה...!" וכשם שאי אפשר להזיז ולנגוע בקוצו של יו"ד בתורה כך אי אפשר לנגוע בשום יהודי, כי ברוך הוא - כל כולו הוא מציאות של תורה, וכיון שכן, הרי הוא דבוק בהקב"ה, בבחינת קוב"ה אורייתא וישראל חד הם, ולכן אין תפילתו חוזרת ריקם וזוכה לשמירה עליונה ולברכה למעלה מדרך הטבע. וכמאמר בעל האקדמות: **צָבִי וְחַמִּיד וְרַגְיָה, דִּילְאוּן בְּלַעוּתָא, צְלוּתְהוּן בְּכֵן מְקַבְּל, וְהַנִּיא בְּעוּתָא.** הקב"ה חומד ורוצה שישראל יעסק בתורה לכן מקבל את תפילתם וממלא את בקשתם - ומנהיגם למעלה מדרך הטבע.

להמחשת הדברים איך שכלל ישראל אדוקים בתורה וכל אות בתורה הוא חיותם ומהותם, ומציאות נפשם נוכל ללמוד מחז"ל:

מעשה נפלא ביותר מספרים חכמינו ז"ל במסכת הוריות (יב): פעם ישב רב פפא והתקשה בשאלה: כהן גדול שנצטרע - מהו באלמנה? אולי כיון שנצטרע ונפסל לעבודה, מותר לו לשאת אלמנה. קם אחד התלמידים, והשמיע באוזניו ברייתא האוסרת את הדבר. ואמרו שם בגמרא, שרב פפא עמד על רגליו מרוב שמחה, ונשק את התלמיד על ראשו - " ... ויהיב ליה ברתיה!" -רב פפא גם נתן לאותו תלמיד את בתו לאשה.

בספרו "אמונה וביטחון" (ג. יט) שואל ה"חזון איש" זצ"ל: עבור ישוב הקושיא לקחו רב פפא לחתן? אילו היה משמיע באוזניו רעיון עמוק באגדה או איזה מהלך ב"מחשבה" ניחא, אבל רק בגלל שפשט לו ספיקא רחוקה, שוודאי לא נגעה לרב פפא בצד כלשהו? ראשית, ודאי שלא היה כהן גדול, שהרי חי לאחר החורבן, וכן ודאי גם שלא היה מצורע, שהרי כבר לא ראו נגעים בבבל. מה עוד, שיתכן ובעזרת ה' לא יהיה לעולם כהן גדול מצורע, וגם אם יהיה, אין זה מוכרח שירצה לשאת דווקא אלמנה - אם כן עבור ההכרעה בשאלה ההלכתית הרחוקה כל כך, בטוח היה רב פפא שהמתרץ הוא החתן המעולה ביותר לכתו?

אומר ה"חזון איש", אמנם כן: "הנה קבעו הדבר בגמרא, שכל תלמודה הוא תורה שניתנה מסיני". כלומר, אין זה סיפור דברים בעלמא שקרה פעם, ומישהו החליט לשבצו בתלמוד, אלא זהו סיפור שניתן למשה בסיני שנותן התורה רוצה שנגלמד ממנו! שנתבונן, כיצד "אהבת התורה של הלכה אחת! הוציאתו משוויין נפשו לתגבורת ההתפעלות וההתלהבות", עד שנשקו והשיא לו את בתו. "וכבר הפליג ביסוד זה הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל בתוספת מעשה רב, באומרו, "כל תפילותי מעודי הייתי נותן בעד דין אחד מחדש מן הגמרא...!".

מעשה ביהודי שבנסיבות שונות לא זכה ללמוד תורה בימי עלומיו. וביום מן הימים ערך חשבון נפש והסיק כי הגיע הזמן לעשות את שיש לעשות. לאחר מאמצים בלתי מבוססים, עלה בידו לקבוע חברותות במשך היום, מתוך תקווה להספיק כמה שיותר.

תחילה היה חודר מרץ בלתי נלאה. צער אפפו עם רדת הליל, על שנאלץ הוא לקטוע את לימודיו ובחיוך גיל התעורר השכם בבוקר אל חוק לימודיו. חלפו שבועות אחדים, וכעבור שלושים ימים תמימים נבוכ הלומד לגלות, כי הוא יודע.... דף גמרא אחד בלבד!

התוצאה הדלה הובילה אותו ושוב אל מפתן ביתו של הצדיק רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל מראדין, בעל ה"חפץ חיים".

רבינו! חודש! חודש תמים! מאמץ גדול שכזה שווה עבור דף גמרא אחד?!

וה"חפץ חיים" בשלו, שומע וחוזר לעצמו: דער איד פרעגט אויב ס'איז כדאי א גאנצע חודש פאר הונדערט בלאט גמרא? היהודי תמה אם ראוי לעמול חודש ימים עבור מאה דפים.

רבי! צעק הלה בככי, אם הייתי לומד מאה דפים הייתי רוקד ברחוב מאה ימים! אבל רק דף אחד, וזקף את אצבעו כדי להמחיש את דבריו, אחד ותו לא, אחד!

נתמלאו פניו של ה"חפץ חיים" באור יקרות: יקירי! כלום חושב הנך שאיני שומע את אשר אתה דובר? כן, דף אחד, אך הוא שווה כמאה דפים! הלא כך למדנו באבות ש"לפום צערא אגרא", וכן "טוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריווח!" (אדר"ג, ו).

היהודי יצא מביתו של ה"חפץ חיים" שמח וטוב לב, מתוך ידיעה והבנה כי בלימוד התורה הקדושה - העמל והטרחה מהווים את חלק הארי מן הלימוד ואת עיקר חלק מן השכר, ומני אז, נדמתה עליו כל מילת גמרא כיהלום, כל שורה כמחרוזת אבנים טובות וכל דף כאוצר בלום, והיה האושר מנת חלקו כל הימים. כך למד אותו יהודי יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה מהו כוחו של פרק אחד בתורה!!!

סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר.

הגמרא בברכות (י) מביאה קושיא שהקשה צדוקי לרבי אבהו, אמר רבי אבהו לצדוקי: אתם שאינכם דורשים סמוכין מן התורה יש לכם קושיות... אבל אנחנו שדורשים סמוכים לא קשה לנו כלום, דאמר רבי יוחנן, סמוכים מן התורה מנין, שנאמר 'נאמנים כל פקודיו סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר. ומכאן שסמיכות הפרשיות אינם בדרך מקרה חלילה, אלא הוא מכוון בהשגחה וסדר מיוחד, כיון שגם מסמיכות הפרשיות יש הרבה מאד מה ללמוד. וא"כ יש להתבונן למה נסמכה פרשת בלק לפרשת חקת? וביותר, כאשר כמה פעמים שני הפרשיות לא רק סמוכים אלא אף גם מחוברים כחטיבה ופרשה אחת, כמו בשנה זו שפרשת חוקת בלק מחוברים לאחינו בני חו"ל הלא

דבר הוא. בשבוע שעבר כתבנו שעוד נשוב בס"ד להתבונן גם בנו כי סדנא דארעא חד הוא...

הנה ענין זה שנתבאר עד כאן, הכוח העצום שיש בכל פסוק ותיבה, או דף ואפילו הלכה אחת שבתורה, מצאנו כמו כן ענין זה בפרשת חקת במעשה של מי מריבה [ובעוד כמה ענינים שם ואכמ"ל].

משה רבינו נצטווה מפי הקב"ה לדבר אל הסלע שיוציא מימיו: **"ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו**, והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם" (במדבר כ, ח). אולם משה רבינו, במקום לדבר, היכה את הסלע במטה שבידיו פעמיים: **"וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמיים ויצאו מים רבים**. ותשת העדה ובעירם" (שם פסוק יא).

בעקבות זאת באה תשובתו - הקפדתו של הקב"ה: **"ויאמר אל משה ואל אהרון: יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל**, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם. המה מי מריבה..." (שם פסוק יב).

לכאורה יפלא מאד, האם יש הבדל בגודל הנס בין דיבור לבין הכאה? איזה אמונה היה מרע"ה מנחיל לכלל ישראל אילו היה מדבר אל הסלע יותר ממה שהנחיל להם בהכותו את הסלע? וכי דבר של מה בכך הוא להכות סלע ולהשקות ציבור של חמישה מיליון איש! [לפי חשבוננו של החפץ חיים...] מלבד כל בעלי החיים שהיו שם אתם!!! האם אין די אמונה בזה?

לדעת רש"י התביעה היתה: **"שאלו דיברתם אל הסלע והוציא מימיו**, הייתי מתקדש לעיני העדה ואומרים: מה סלע זה, שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה, מקיים דיבורו של מקום - קל וחומר אנו".

בעל הנצי"ב בפירושו "העמק דבר", מעמיק מאד בענין זה, וכך הוא מבאר את כוונת רש"י ז"ל:

"אין הכוונה שידברו עם הסלע ויצוו אותו ליתן מים, שהרי אין הסלע בר שמיעה" חכמינו ביארו כי אותו דיבור לא היה אלא לימוד תורה. וכך אמרו: **"ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו"** (כ, ח). **"... אמר לו: כשהנער קטן - רבו מכהו ומלמדו, כיון שהגדיל - בדיבור הוא מייסרו. כך אמר הקב"ה למשה: כשהיה סלע זה קטן הכית אותו, שנאמר (שמות יז) 'והכית בצור', אבל עכשיו 'ודברתם אל הסלע' - שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע"** (ילקוט שמעוני במדבר רמז תשס"ג).

ומבאר הנצי"ב את העצה העמוקה שרצה הקב"ה להנחיל לישראל בדיבור אל הסלע: משה רבינו ואהרון הכהן לא נצטוו להכות במטה שבידיהם - מעשה שיש בו משום הוראה על השתדלותו של האדם לפרנסתו, אלא נצטוו לדבר - ללמוד תורה, להשמיע באותו מעמד שיעור בגמרא או 'חבורה' בהלכה... ובמטרה לאלפנו כי גם בלימוד תורה יכול האדם לעשות לפרנסתו!!!

אוי גיוואלד! הקב"ה ציוה למשה קח את המטה ודיברתם אל הסלע, כל המפרשים תמהים

ושואלים נוראות, אם רצונו של הקב"ה להוציא מים רק על ידי דיבור לשם מה ציוה לקחת גם את המטה? לדברי הנצי"ב איז דאך מוראדיג! הקב"ה נתכוון לומר למשה: קח את המטה ודברתם - תלמד את בני ישראל שיש להם שני אפשרויות איך להשיג את פרנסתם, או בדרך הקשה - במקל, או בנחת ובכבוד וברווה - על ידי דבקות בתורה, ואף אם אמנם גם הפרנסה שבאה לאדם במקל הוא מתנה מהקב"ה הזן ומפרנס את העולם כולו בטובו בחן וברחמים, אבער ווי קומט דאס צו דעם? אין זה דמיון כלל לפרנסה שבאה לאדם מכח דבקותו בתורה... וכיון שלא עשה כן אומר לו הקב"ה דברים קשים ביותר י-ע-ן ל-א ה-א-מ-נ-ת-ם ב-י ל-ה-ק-ד-י-ש-נ-י...! מהיכן יקחו עכשיו כלל ישראל את האמונה במה שכתב הרמב"ם ז"ל (פ"ג מהלכות שמיטה ויובלות הי"ב) בלשונו הזהב והטהור:

"ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשאו האלקים ופרק מעל צווארו עול חשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קודש קדשים ויהיה השם חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים, הרי דוד אומר: השם מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי".

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"א, שפעם נכנס אליו יהודי אחד לבקש על פרנסה, רגז עליו הצדיק באמרו: "הן באים הנה לבקש דרך בעבודה ה' ומה אתה מטרידני בדברים גשמיים? הלה הסתלק הצידה בוש ונכלם, והנה ראה יהודי אחד מדבר עם הצדיק בצרכי פרנסתו והצדיק מייעץ לו בארוכה. ניגש אל הצדיק ושאל: וכי דמא דידיה סומק טפי??

אמר לו הרה"ק מקאזמיר: אמשול לך משל, מעשה בסוחר אחד שקנה סחורה הרבה אצל מוכר אחד בשוק והעמיס אותה על עגלתו, אחר ניגש את המוכר ושאל אותו אם יש לו מעט שומן למרוח את גלגלי עגלתו כדי שתוכל עגלתו לסחוב את המטען הכבד, הוציא המוכר שומן מפינת חנותו והושיט לו בחפץ לב: מרח את הגלגלים כחפצך, והמותר השאר לך אם תצטרך למרוח שוב על אם הדרך.

עמד שם אחד מן הצד, ובראותו את טוב לבו של המוכר, ניגש אליו ושאל אם יוכל ליתן גם לו מעט שומן למרוח את גלגלי עגלתו. סירב המוכר באומרו לו: אין לי גמ"ח לדברים מעין אלו. שאל אותו האיש: מדוע נתת לפלוני? השיב המוכר: פלוני קנה אצלי סחורה הרבה, ועל כן נתתי לו גם מדילי מעט שומן למרוח את הגלגלים הסוחבים את הסחורה, אבל אתה לא קנית אצלי מאומה... סיים הרה"ק מקאזמיר באמרו ליהודי שעמד בפניו: יהודי זה שראית, בא אלי לבקש דרך בעבודת ה', וכיון שכן יעצתי לו גם בעניין הפרנסה כדי שתהיה לו פרנסה בהרחבה גדולה ויוכל לעבוד את בוראו כראוי. אבל אתה הרי לא באת לבקש דרך בעבודת ה', כי אם לבקש פרנסה, מה אעשה ואין אני מחלק פרנסה... [אולי התכוון הרה"ק לומר לו: אתה בחרת לך את אמצעי הפרנסה שלך דרך המקל ולא דרך התורה... ומי יבוא בסוד קדושים].

וכיון שלא זכינו ללמוד את אמונת השגחת הקב"ה והשפעת כח הפרנסה מכח התורה בפרשת חקת במי מריבה, לכן מחברים לפרשה זו את פרשת בלק, ששם נשלים את החסר, ונלמד מתוכן הפרשה את האמונה הזאת, אבל במדרגה הרבה יותר מאשר בפרשת חקת, ומעז יצא מתוק, וכדברי החת"ס זי"ע: כי בפרשת חקת היינו לומדים את זה ממה שראו עינינו, ונעשה לפני שישים ריבוא, ולא נשאר אחד מכל ישראל בחוץ שלא ראה... ואין האבות מנחילים שקר לבניהם, והוה ליה כאלו ראינו בעינינו, שהיא אמונה במדרגה יותר פחותה, ואילו האמונה שאנו נלמד בס"ד מפרשת בלק היא האמונה במדרגה הנעלה ביותר, שהרי אפילו משה רבינו ע"ה לא ידע, ורק מפה הקב"ה יתברך שמו נכתבו הדברים. ולכן הנביא צווח ואומר: עֲמִי זָכַר נָא מִה יִעֲצֶה בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב וַיְמַה עָנָה אֹתוֹ בְּלָעַם בֶּן פְּעוֹר מִן הַשְּׁטִיִּים עַד הַגְּלָגֶל לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'. את פרשת מי מריבה לא הכניסו חכמינו ז"ל בין הזכירות שמצוה לזכרם כל יום, ואף לא ביקשו לקבוע בקריאת שמע, אבל את פרשת בלק אומר הנביא בשם ה' שחייבים לזכור, כדי שנדע את צדקות ה', 'והמאמין בפרשת בלעם, הרי הוא מאמין בה' אלו קינו השם אחד"!.
אפילו כולנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים.

על פי משנתו של רבינו זי"ע נוכל להבין דברים נפלאים שדיבר בקדשו כ"ק מרן רבינו בעל העקידת יצחק זי"ע ה"ד בעריכת שולחנו הטהור לבילי הסדר תרצ"ו על מאמר בעל ההגדה: ואפילו כולנו חכמים וכו' מצוה עלינו לספר. והקשו קמאי מהיכי תיסק אדעתך דחכמים ונבונים יהיו פטורים ממצוה זו? ומתרץ רבינו העקי" זי"ע על פי דברי קדשו של הרה"ק בעל הקדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע (פ' יתרו ד"ה אתם ראייתם) שיש שני סוגי אמונה, א. מי שמאמין במציאות השי"ת מחמת הניסים והנפלאות שעשה עם אבותינו ועמנו, ועי"ז משריש בליבו אמונה חזקה. ב. מי שמאמין שהביות"ש המציא את כל הנמצאים ועושה כל המעשים ומחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, והן הן גבורותיו ונפלאותיו, [כלומר התבוננות בהנהגת טבע העולם...]. ואמונה זו היא היותר גדולה, והיא אמונת החכמים ונבוני הדעת, ולכן הוה אמינא שהם יהיו פטורים מסיפור יצי"מ כי יש להם אמונה יותר גדולה מזו, שהרי הם מאמינים אף בלי סיפורי מופתים, ובכל רגע ורגע הם רואים אף בתוך הטבע את נפלאות הבורא ית"ש.

אלא שיש להבין א"כ מדוע באמת הם צריכים לספר ביצי"מ?

על זה אומר רבינו העקידת יצחק זי"ע, על פי המבואר בספה"ק על הכתוב: 'תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד'. שהטעם שצריך להתפלל בקול רם ולא די באמירה בלחש, הוא כדי שיברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד, שידעו דורות הבאים שהישועה באה מכח התפילה והצעקה לה', ולכן "מצוה עלינו לספר" כמו שאמר כ"ק מרן האדמו"ר הזקן זי"ע 'מצוה עלינו' שעושים המצוה בנו, שהחכמים והנבונים, בזה שמספרים ביצי"מ כדי להודיע ולגלות לדורות

הבאים ענין יצי"מ, וכל המרבה לספר הרי זה משובח, הוא מוסיף שבח והודיה להשי"ת שנקרא 'זה' כמוש"נ 'זה' א-לי ואנוהו, עכלה"ק.

זאת תורת האמונה הנלמדת מפרשת בלק מה שלא למדנו מספיק מפרשת חקת. את כל זה ראה והבין בלק, והקב"ה כתבו בתורה, שנלמד מזה את 'צדקות השם שעשה עם ישראל' כפי שאנו לומדים את כל זה בתוכן מאמרו השבועי של רבינו זי"ע, כשההוראה למעשה היא: להיות דבוק בתורה הקדושה, ואין הקב"ה מונה דפים אלא שעות. וככל שדבוקים יותר בתורה [וגם הטרודים על המחיה ועל הכלכלה, כאשר הם קובעים עתים לתורה, כאשר כל הזמן מוקדש כל כולו אך ורק לתורה עד כדי מסירות נפש, ושאר היום מתנהגים על פי התורה והאמונה, שאלו הם השאלות הראשונות שעליהם נצטרך להשיב בבי"ד של מעלה: נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה...] כך נעשים יותר קשורים ודבוקים בהקב"ה, וכיון שהקב"ה צבי וְחָמִיד וְרָגִיג, דִּילָאֵן בְּלַעֲוֹתָא, לְכֵן, צְלוֹתְהוֹן בְּכֵן מְקַבֵּל, וְהִנְיָא בְּעוֹתָא, הם נענים ונושעים אף למעלה מדרך הטבע. וכדברי רבינו זי"ע:

"שע"י התורה שנקראת טוב זוכים לברכה. וההסבר, כי התורה צריכה להתפשטות הגשמיות לגמרי, שזהו התבטלות ממש, בבחינת אין, כאמרם ז"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו, ועי"ז זוכים לכתר שהיא מדת אין, שהיא מקור הברכה... וזוהי מדרגתם של ישראל, שיש להם בטבעם כח הביטול, כדאיתא בגמ' אמר להם הקב"ה לישראל חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני, ממילא הנם עצם התורה, ועי"ז זה יש להם את כח התפילה להוושע שלא כמנהגו של עולם".

מה שכתב כאן רבינו שיש ללמוד את התורה בהתבטלות היא משנה ערוכה ואכמ"ל, ונביא כאן מעשה רב ונורא, להמחיש את ההתבטלות האמיתית שיש במי שזוכה ללמוד תורה לשמה, והרבה יש לנו מה ללמוד מזה, באמונת חכמים וצדיקים בלי שום נדוד של הרהור שאינו טוב ח"ו.

את המעשה הנורא סיפר הגרש"ז אויירבאך זצ"ל, על גאון הגאונים הגה"ק הרב מטשעבין זי"ע שהיו גרים בשכנות, והיו מתפללים באותו בית כנסת, פעם אחת לא הגיע הרב מטשעבין כמה ימים לבית הכנסת, והגרש"ז אמר לבנו, שברצונו ללכת לבקר לברר אם הוא חש בטוב. כשהגיעו לביתו של הרב מטשעבין הכניסם וכיבדם מאוד, ואמרו לו שבאו לבקר ולראות אם הרב חש בטוב, ומדוע אינו מגיע לבית הכנסת. ענה להם הרב מטשעבין שהוא חש בטוב, אך אינו מגיע להתפלל בבית הכנסת משום שהוא מתבייש לצאת לרחוב, משום שראה שכתבו עליו שהוא פוסק הדור. **"ולא נעים לו לצאת לרחוב כשיש עליו כאלה פאשקעווילים...".** נורא ואיום! הטשעבין ער רב לא יצא לתפילה אך ורק משום הבושה על כך שכתבו עליו פשקווילים שהוא פוסק הדור.

אותו פוסק הדור הנכנע והשפל אמר לנכדו קודם פטירתו שכל התשובות שכתב בספרו 'בדובב מישרים' הם על פי הלכה. אך על פסק אחד הוא מצטער שהדפיס בתשובה לשאלה: האם אפשר לברך ברכת האילנות על עצי ערלה? שהשיב על זה (דובב מישרים ח"ג סימן ה): "אולם נראה כסברא הפשוטה הנ"ל דמחויב לברך על עצם הבריאה, ודמות ראייה נ"ל ממתני' דמעשר שני פ"ה (מ"א) דשל

ערלה מציינין בחרסית, ורשב"ג פליג דסבירא ליה דבמה דברים אמורים בשביעית אבל בשאר שנים שבאים לגזול הלעיטהו וכו' (ב"ק סט, א). ולהנ"ל גם בשאר שנים יהיה מחויב לציין שהם אילני ערלה שלא יכשלו אנשים כשרים ויעשו ברכה ועוברים אלאו דלא תשא (ברכות לג, א), אלא על כרחך דמחויבים לברך גם על אילני ערלה. אבל כיון שלאחר שכבר נדפס הספר הראה לו חכם אחד שבהגהות רעק"א או"ח סימן רכ"ו מסתפק בזה והניח בצ"ע. ומשום שהגאון רע"א סתם בצ"ע, איך יכול לבוא להביא הוכחה פשוטה ממשנה? וכי רע"א לא ידעה? אלא וודאי שאינה נכונה, ולכך הצטער שהדפיסה.

זהו התורה שרבינו [שהיה תלמידו של הגאון מטשעבין זי"ע] כותב שסגולות התורה נאמרו על הלומד תורה בעונה והכנעה ובהתבטלות, וזה מוטבע ומושרש אצל בני ישראל מקדושת אבותינו הקדושים. והוא מאמר הכתוב (משלי ג, לד): "וְלַעֲנוּיִם יִתֶּן חֵן", זהו חן המיוחד שהיתה נסוכה על אותו גאון וצדיק אשר כל רז לא אניס ליה בתורת השי"ת... ולמרות שהעיד על עצמו שכל פסקיו הם עפ"י הלכה, עכ"ז היה בטל ומבוטל כלפי הצ"ע של רעק"א, ואילו היה ביכולתו היה משמיט את התשובה הזאת!

ולאידיך גיסא, המעשה דלהלן מלמד עד כמה שצריך להיזהר מעונה פסולה, ולברוח ממנה כמטחוי קשת. וכמו שצריך להיות שפל ונכנע עד דכדוכה של נפש, כך צריך להכיר בכוחות השי"ת נותן לאדם, ולהשתמש בהם כרצונו ית"ש, ולא להתנהג בעונה פסולה רח"ל:

כידוע שהגאון מטשעבין התייתם בילדותו מאביו רח"ל ונתגדל אצל אחיו הגאון ר' נחום, ולאחר שהתחתן עזב את מגורי אחיו ועבר לטשעבין, והיה לפלא, מדוע עזב את מגדלו ומחכימו ומחנכו? לימים כתב לאחיו כי סיבת עזיבתו שלא כל כך מצא חן בעיניו לימוד התורה שם, כי מצא הרבה תורה לשמה, אך חסר שם בתורה שלא לשמה!. "כי היו לומדים עלי חשק והתלהבות, ולא נגע הסברא לליבם, אלא אם אמרו אחרת - אמרו, ולא נלחמו על דברי תורתם...!" כי אמנם צריך ללימוד התורה ענווה וסבלנות, אבל יחד עם זה צריך להרגיש את התורה כחלק מאתנו, כמאמר הגמ' ובתורתו יהגה יומם וليلיה - לאחר שלמד נעשית תורתו, שלא לתת לגזול לנו סברא סתם.

ונסיים בברכתו של רבינו בחיתום המאמר: "נזכה לתורה ושיתקבלו תפילותינו לרצון לפני השי"ת, אמן כן יהי רצון".

גוט שבת גוט שבת, א פריילעכע לעכטיגע און א לוסטיגע שבת.

שבת שלום ומבורך.

שבת של מנוחת אמת ואמונה.

שבת של אמונה שלמה וטהורה ועליונה מפי הקב"ה.

שבת של דבקות בתורה בהתבטלות כמי שאינו, שהיא מקור הברכה.

שבת של חיזוק בכח התפילה שיתקבלו לרצון לפני אדון כל, ולהושע שלא כמנהגו של עולם".

צבי וחמיד ורגיג דילעון בלעותא צלותרהון בכך מקבל והניא בעותא.

הקב"ה חומר ורוצה שישראל יעסקו בתורה לכן מקבל את תפילתם וממלא את בקשתם (מתוך פיוט אקרמות לשבועות). וצריך להבין הקשר ביניהם. וכ"ק מרן רבינו האמרי מנחם ז"ע במאמרו הנשגב מבאר ביאור עמוק מה היתה עצתם של בלך ובלעם לעקור את כוחם של ישראל, ואיך ובמה נכשלו במזימתם. ועפ"ז יובן עומק מאמר הפיוט.

ראשית לכל מביא רבינו את התפארת שלמה בפרשה שמבאר שבלך ומזאב פחדו מאוד מישראל כיון שראו שהם מנצחים למעלה מדרך הטבע, והבין בלך שיש להם כוח זה על ידי התפילה, ולכן עמד גם הוא והתפלל, ומשראה שאין תפילתו מתקבלת, הבין את גודל העבודה של הכנה לתפילה, שצריך להיות בקדושה וטהרה וכוונת הלב לתפילה, ולדבר לפני השי"ת בהכנעה ושפלות רוח, וכיון שידע שהוא לא יכול להשיג כל אלה, לכן שלח אחר בלעם אולי הוא יכול לכוון לכל זה.

ורבינו מרחיב את עומק הביאור בזה, שבלך לא שלח אל בלעם מחמת שסבר שבלעם כן יכול להכין את עצמו לתפילה שהרי בלך ידע היט מיהו בלעם, אלא מאחר שראה והבין את גודל הכוח של התפילה, התבונן וחקר למה יש לישראל כן את כח התפילה, והבין שהוא מכוחו של מרע"ה שהוא שר התורה, וכל מי שעוסק בתורה הר יהוא רבוק בהקב"ה, ואיתא בזוה"ק שכל מי שדבוק בהקב"ה אין תפילתו חוזרת ריקם, וכיון שישראל רבוקים בתורה ממילא על ידי התורה יש להם כח בתפילתם לנצח למעלה מדרך הטבע.

לזה שלח בלך שלוחים להביא את, בלעם שסבר שבכוח הרע שבו ישפיל את ישראל מדביקותם בתורה וממדרגתם העליונה, ועי"ז יוריד אותם למדרגה פחותה שבתוך הטבע ולא למעלה מדרך הטבע, וממילא יוכל לנצחם, וסבר שברוך הטבע יש לו כח יותר גדול מישראל, כי יש לו עם רב ומלומד במלחמה יותר מהם, וחשב לעשות כן על ידי בלעם שרק לו יש היכולת לבטל או עכ"פ להחליש את כוחו של מרע"ה מכח הכלל כי זה לעומת זה עשה אלקים.

ועל זה אמר השי"ת לבלעם 'לא תאור את העם כי ברוך הוא', היינו כי ישראל המה עצם התורה, ומכח זה הנם עצם הברכה שבאה על ידי התורה, שע"י התורה שנקראת טוב זוכים לברכה. ועומק הביאור בזה הוא, כי התורה צריכה להתפשטות הגשמיות לגמרי, שזהו התבטלות ממש, בבחינת אין, ועי"ז זוכים לכתר שהיא מדת אין, שהיא מקור הברכה, וזוהי מדרגתם של ישראל, שיש להם בטבעם כח הביטול, כדאיתא בגמ' אמר להם הקב"ה לישראל חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני, ממילא הנם עצם התורה, וע"י זה יש להם את כח התפילה להוושע שלא כמנהגו של עולם.

תוכן המאמר

- מביא את מאמר הכתוב: 'זירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ויגר מואב מפני העם מאוד כי רב הוא'. ויבאר כמה דקדוקים במאמר הכתוב, ובהקדם דברי התפארת שלמה בפרשה, שכאשר ראה בלק את ישראל נוצחין למעלה מדרך הטבע, הבין שכי' הוא מכח התפילה, וחשב בתחילה שגם הוא יכול להתפלל וכשראה שאין תפילתו נענית, הבין שצריך הרבה הכנה בקדושה וטהרה וכוונת הלב לתפילה, ולדבר לפני השי"ת בהכנעה ושפלות רוח, וכיון שידע שהוא לא יכול להשיג כל אלה, לכן שלח אחר בלעם אולי הוא יכול לכוון לכל זה.
- ברם דבריו צ"ב, איך עלה בדעתו שבלעם יוכל להשיג את כל אלה? וכי לא ידע שכל כוחו הוא רק מצד הטומאה ולא מצד הקדושה? וכי חשב שיש לו לבלעם את ההכנעה ושפלות הנצרך כדי לדבר לפני השי"ת? ולכן בא רבינו ומרחיב לבאר את דה"ק. בהקדם המדרש שמואב הלכו ליטול עצה ממדין, כיון שמנהיגם של אלו במדין נתגדל והכו לברר אצלם מה מדתו וכוחו, והם השיבו להם שאין כוחו אלא בפיו, אמרו אף אנו נבוא עליהם באדם שכוחו בפיו. וגם כאן יש להבין, וכי טיפשים היו לחשוב שיש להם את הכח שיש למשה רבינו ע"ה? ומבאר רבינו ביאור עמוק מאד בכוונת המדרש.
- כי בלק תמוה על שתפילתם מתקבלת לפני השי"ת לנצח את אומות העולם למעלה מן הטבע, ועמד על סוד הדבר, שזהו מכח התורה, שע"י התורה הוא מתדבקים בהשי"ת, ומוזה הסיק את המסקנא שאם הוא ובלעם אינם יכולים להתעלות למדרגה של מעל דרך הטבע, א"כ צריך להפש עצות איך להוריד את ישראל למדרגה של למטה מדרך הטבע.
- לזה הביא את בלעם שהיה נביא באומת העולם כמושה בישראל, ועי"ז יבטל ח"ו את כח תורתו של משה רבינו ע"ה וממילא שוב לא יהי לו כח התפילה, ושוב לא יהיו יכולים ישראל לנצח במלחמה למעלה מדרך הטבע, וכל כוחם יהיה רק על פי הטבע, וסבר שבדרך הטבע יש לו כח יותר גדול מישראל, כי יש לו עם רב ומלומד במלחמה יותר מהם, וחשב לעשות כן על ידי בלעם שרק לו יש היכולת לבטל או עכ"פ להחליש את כוחו של מרע"ה מכח הכלל כי זה לעומת זה עשה אלקים.
- עפ"ז מבאר את עומק המכוון בדברי בלק מה ששלח אליו ע"י שלוחיו, הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ, ר"ל לאחר שיצאו ממצרים קיבלו את התורה הצריכה התפשטות הגשמיות, שהתורה היא שכל אלקי ואי אפשר לו לקנות התורה אלא א"כ הוא מתפשט מן הגשם, וזהו שאמר 'הנה כסה את עין הארץ', שהם מבטלים הארציות והגשם וזוכים לתורה, ומכח זה יש להם כח התפילה, 'זעתה לכה נא ארה לי את העם הזה', ר"ל אתה בכוחך תבטלם מן התורה וע"י זה תביאם ח"ו לקללה. ותשובת הקב"ה לבלעם על עצתו של בלק, לא תאור את העם כי ברוך הוא, ועומק המכוון בזה, שלא יועיל לו כלום

לבטל את כוח התורה מישראל, כי הם עצם התורה, ישראל נוטריקון יש שישיש ריבוא איותיות לתורה, ומכח זה הנם עצם הברכה שבאה על ידי התורה, שע"י התורה שנקראת טוב זוכים לברכה.

• ומוסיף לכאר בתוספת ביאור, למה אין בכוחו לבטל את כח התורה מישראל. כי התורה צריכה להתפשטות הגשמיות לגמרי, שזוהו התבטלות ממש, בבחינת אין, וזוהי מודריגתם של ישראל, שיש להם בטבעם כח הביטול, מכה אבותינו הקדושים שהתבטלו להקב"ה בתכלית הביטול עד שנעשו מרכבה לשכינה, ומבע האב מושרש בכך. ועי"ז זוכים לכתר שהיא מדת אין, שהיא מקור הברכה, וכיון שבאים להתבטלות ממילא זוכים לכתר שהיא מדת אין שהיא מקור הברכה, ששם שורש כל החסדים. ולכן אי אפשר לבטל את הברכה מישראל. והותם כדרכו בקודש בתפילה ובברכה שנזכה לתורה ושיתקבלו תפילותינו לרצון לפני השי"ת, אמן בן יהי רצון.

בלק את כל אשר עשה ישראל לאמורי, שעשו הכנות וכוונות התפילה וטהרת הלב, לאמורי, פי' לאמור דברי תפילה ובקשה להשי"ת, ויגור מואב מפני העם מאוד כי רב הוא' העבודה הזאת, ויקץ ככל אלה, ושלח אחר בלעם להושיעו באמרי פיו. וזה **הרהיב** דבריו הקדושים נוכל לומר כפי דברי המדרש (במדד"ר כ, ד), והוצא בפיו רש"י ז"ל, ויאמר מואב אל זקני מדין (כב, ד) מה ראה מואב ליטול ענה ממדיו, כיון שראו את ישראל נוטחים שלא כמנהג העולם אמרו מנהיגם של אלו במדיו נתגדל נשאל מהם מה מדתו, אמרו לו אין כוחו אלא בפיו, אמרו אף אנו נבוא עליהם באדם שכוונו בפיו.

וזוהו ששלח בלק לבלעם (כב, ה) הגה עם יאל ממארים הגה כסה את עין הארץ, ר"ל לאחר שיאלו ונראה הענין, כי בלק תמה ולא ידע כמה גדול כוחם של ישראל כל כך, להיות תפילתם מתקבלת לפני השי"ת לנצח את אומות העולם למעלה מן הטבע, משא"כ שאר אומה"ע אין להם כח זה, ועמד על סוד הדבר, כי תפילת משה רבינו ע"ה, רבן של ישראל, באה מכה התורה,

[א] וירא בלק בן פור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ויגור מואב מפני העם מאוד כי רב הוא' (כב, ג-ג).

איתא הרמז בספ"ק **תפארת שלמה** (פרשה וז) כי הגה אמרו חכו"ל כי עיקר הרציה שראה בלק ומגור שהיה לו מחמת שראה שישאל נטחים שלא כמנהג העולם, והבין כי לא בחרב ובחנית יגבר עליהם, כי ה' הגלחם להם כמה שרועקים אליו והוא יענם, וכראותו כן ביקש גם הוא תחבולה להנצל מידם ע"י תפילתו באמרי פיו בתחנונים, אך רחוק ה' מרשעים ותפילת לדיקים ישמע (משלי טו, כט), וכראותו כי לא יכול להם כי כל תפילתו תועבה, שם על לבו לדעת ענין הסגולה מה זאת שישאל נענים בתפילתם ולא הוא, אז ראה והבין כי הרבה קדושה וטהרה וכוונת הלב צריך לתפילה עד בואה לפני השי"ת, וכמה תשובה ומעשים טובים צריכים צ"י להקדים קודם פתחם פיהם לאמור דבר לפני השי"ת בהכנעה ושפלות רוח, לכן בא מגור לנפשו, כי לא יכול להשיג כל אלה, ויקץ מפני עבדות העם כי רב הוא עליו, ושלח אחר בלעם אולי הוא יכוון לכל זה, וז"ש וירא

ממזכרים הנה כסה את עין הארץ, ר"ל לאחר שיצאו ממזכרים קיבלו את התורה הגריכה התפשטות הגשמיות, כמבואר במהר"ל ז"ל (נתיבות עולם נתיב התורה פרק ב) שהתורה היא שכל אלוקי והאדם הוא חומר וגם, ואי אפשר לו לקנות התורה אלל א"כ הוא מתפשט מן הגס, וזהו שאמר 'הנה כסה את עין הארץ', שהם מבטלים הארציות והגס חוכים לתורה, ומכח זה יש להם כח התפילה, יעתה לכה נח ארה לי את העם הזה, ר"ל אהה בטוחך תבטלם מן התורה וע"י זה תביאם ח"ו לקללה.

ועל זה אמר השי"ת לבלעם (כ ב, יב) לא תאור את העם כי ברוך הוא, היינו כי ישראל המה עם התורה, כדאיתא (מגלה עמוקות ואתחנן אופן קפו) ישראל נוטריקון י"ש ש"שים ריבוא אלויות ל'תורה, ומכח זה הגם עם הברכה שצאה על ידי התורה, כמ"ש (משלי כב, ט) טוב עין הוא יבורך, ש"ע"י התורה שנקראת טוב זוכים לברכה. וההסבר, כי התורה ריכה להתפשטות הגשמיות לגמרי, שזהו התבטלות ממש, צחינת און, כאמרם ז"ל (סוטה כא:): אין דברי תורה מתקיימין אלל במי שמים עצמו כמי שאינו, ועי"ז זוכים לכתר שהיא מדת און, שהיא מקור הברכה, כדאיתא (תיקו"ז קכ:): כתר איהו ישא ומבועא דכל ברכאן (תיקו"ז קכ:): וזהו מדריגתם של ישראל, שיג להם בטבעם כח הביטול, כדאיתא בגמ' (חולין פט.) אמר להם הקב"ה לישראל חושקני בכס שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אחם ממעטים עצמכם לפני, ממילא הגם עם התורה, וע"י זה יש להם את כח התפילה להושיע שלא כמנהגו של עולם.

נזכה לתורה ושיתקבלו תפילותינו לראון לפני השי"ת, אמון כן יהי ראון.

שכן משה הוא שר התורה, שנקראת על שמו, זכרו תורת משה עבדי (יהושע ה, לא), וזה רב כוחו בתפילתו שתתקבל אלל השי"ת, כדאיתא בזוה"ק (ח"א רב:): מאן דבעי דקוב"ה יקבל לכוהיה ישתדל באורייתא, כי ע"י התורה הוא מתדבק בהשי"ת, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג לו.) כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקוב"ה, ואיתא (ח"א מה:): מאן דזכי לאתדבקא במאריה וכו' לכוהיה לא אהדרא ריקניא.

דוממות זה אמר לבוא עליהם בדם שכוונו צפיו, בלעם הרשע, כי מקרא כתוב (דברים לד, י) ולא קם נביא כמשה עוד בישראל, ודרשו חז"ל (במדב"ר יד, יט) בישראל לא קם אצל באומות העולם קם וכו', ואיזה נביא היה להם כמשה זה בלעם בן בעור, היינו זה לעומת זה עשה האלקים (קהלת ז, יד), סטרא קדישא הוא הכל לטוב, וסטרא אחרא הכל לרע, ולעומת מה שנאמר אלל משה (שמות ב, ב) ותרא אותו כי טוב, אין טוב אלל תורה (אבות ו, ג), שהיה עם התורה, ועי"ז היה לו כח התפילה, לעומת זה בלעם נקרא רע עין, היפך התורה שנקראת טוב, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג ריא:): בלעם הוא רע עין, ללא אשתכח רע עין בעלמא כוותיה, דככל אתר דהוה מסתכל בעינוי הוה מתלטייא, וזה היה חפצו וראונו של בלק שיבטל בלעם ח"ו את כח תורתו של משה רבינו ע"ה שהוא כח קבלת התפילה, ובזה יהא גורם להם קללה, כדאיתא בתנא דבי אליהו (פרק יח) כל זמן שישראל עוסקין בתורה ועושין רעון אביהם שבשמים הקב"ה בעלמו נפנה אליהם לברכה וכו', וכל זמן שאין ישראל עוסקין בתורה ואין עושין ראונו של מקום ח"ו נפנה עליהם לקללה, ושזב לא יהיה להם עוד את כח התפילה ויוכל לנאחם. וזהו ששלח בלק לבלעם (כב, ה) הנה עם ילא

סיכום המאמר

מאמרו של רבינו במאמרי שלש עשרה מדות אות ו מסכם כמעט את כל תוכן הענין במאמר זה:

הנה התגלות המדות הוא רצון העליון, כמבואר בכתבי האר"י ז"ל שעלה ברצונו הפשוט להאציל הנאצלים לסיבה נודעת והיא להקרא רחום והנזן וכיוצא, שאם אין בעולם מי שיקבל רחמים ממנו איך יקרא רחום, וכן על דרך זה בכל הכינויים, ורצון העליון הוא בחי' כתר, כדאיתא בסידור השל"ה על הפסוק כי רוצה ה' בעמו שהוא בחינת כתר, וכתר נקרא אין, שע"י שהאדם הוא בעיני עצמו אין ואפס זוכה לבחי' כתר, שמעורר התגלות הרצון העליון, שזה התגלות הרחמים והחסדים.

והענין הוא כי ע"י מדת אין ואפס זוכה לתורה, כמו שאמרו הז"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו – כי תורה אי אפשר לקנות אלא בהתפשטות הגשמיות, כמבואר בנתיבות למהר"ל ז"ל שהתורה היא שכל אלקי והאדם הוא גופני וגשמי ואינו יכול להתדבק בתורה אלא א"כ יתפשט מן הגשמיות, והמדה העיקרית שיתפשט בה מן הגשמיות היא הענוה, כי מי שרוחו נשברה כאילו מבטל עצמו מן המציאות לגמרי – וע"י לימוד תורה מקיים את העולם, כי התורה היא קיום העולם, כדאיתא בזה"ק באורייתא אתברי עלמא ובאורייתא אתקיים עלמא, וגורם בזה שיוכל החסד להתגלות, כי ללא הבריאה הרי אין מי שיקבל החסד ואין התגלות החסד, ממילא זוכה הוא לחסד, לעורר הרצון העליון שהוא מדת אין לגלות הי"ג מדות של רחמים.

אמנם באמת להתפשט לגמרי מן הגשמיות א"א, שהרי בהכרח צריך לעסוק גם בגשמיות כדי להיות, ויחד עם גשמיות הרי א"א להידבק בתורה שהיא שכל אלקי, רק זאת העצה היעוצה שיעשה את כל עניני גשמיות ההכרחיים לצורך התורה ועבודת השי"ת, למען אשר בכח זה יוכל לעבוד את השי"ת וללמוד תורתו הק', ע"י זה נעשה הגשמיות עצם תורה – כדברי מרן הבעש"ט זי"ע שרע הגורם לטוב נעשה כפא לטוב ונעשה כולו טוב – כי באמת הנה בכל הבריאה יש בחי' תורה, שהרי באורייתא אתברי עלמא, אלא שהוא בהסתר, וע"י שעושה את הגשמיות לצורך התורה מגלה את ההסתר, את בחי' התורה שבגשם, וזהו בחי' התפשטות הגשמיות.

הוראה למעשה בעבודת ה'

א. התורה היא שכל אלקי והאדם הוא חומר וגשם, ואי אפשר לו לקנות התורה אלא א"כ הוא מתפשט מן הגשם, ולכן גם בשעה שמתעסקים בצרכים גשמיים צריך לעשות אותן רק לצורך עבודת השי"ת ולימוד התורה, כדי שיהיה לו מזה כח לעבדו ולעסוק בתורתו ית"ש. וכאשר האדם מהלך במחשבה זו, שעושה הכל לצורך לימוד התורה ועבודת ה', נחשב גם בשעה שעוסק בעניני גשמיות לעוסק בתורה ועבודת ה', אבל אם עושה תורתו עתים עתים, היינו שבעת שלומד עוסק בתורה אבל בעת שעוסק בענינים גשמיים אינו עושה אותן לשם התורה רק בכדי למלאות תאוותו, הרי זה מיפר ברית תורה, כי נעשה מגושם ואין לו שייכות לתורה כלל, גם לא בשעה שעוסק בה.

ב. ישראל נומריקון יש שישים ריבוא איותיות לתורה, ושם האדם הוא החיות שלו, ממילא החיות של האיש הישראלי הוא רק תורה. והפורש מן התורה כפורש מן החיים רח"ל, וכל מי שאוהב את התורה אינו אוהב אלא חיים, ולכן נצמוינו לדבר במ בשכתך בכיתך וכלכתך בדרך ובשכך ובקומך, היינו תמיד ובכל העתים ובכל הזמנים צריכים להיות עסוקים בתורה, כי החיים צריכים להימשך, וכתבתם על מוזות ביתך ובשערך, כי כמו שמכניסים לחם ומוזן לבית כדי שיהיה ממה לחיות, ככה צריך שיהיה תורה בבית, כי זה אמתת החיים, וזה סגולת המוזות שרשום עליה שם שד"י שהוא ר"ת שזמר דלתות ישראל, היינו ששומר דלתות ישראל שיהיו בתים של תורה.

ג. וכיון שיש לכל נשמות ישראל יש שורש בתורה, והחלק הזה מתבטא בכה הדיבור, ע"כ יש לזהר שלא לדבר דברים בטלים, שמפסיד בהם חלק נשמתו, חלק התורה, וכדאיתא באוה"ח הק' בלשון קדשו, מצאתי לחסידי ישראל שכתבו כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו במ בקודש, כי אין קדושה בקדושת התורה, ולזה אסור לדבר בו אפילו דברי הול, הגם שאין בהם דברים האסורים ע"כ, וכן הוא לכל ישראל, שכולם נתקדשו בקדושת התורה, ויש להם לזהר שלא לדבר דברים בטלים ואסורים.

ד. אמרו חז"ל כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, היינו שלבסוף זוכה לעסוק בתורה מתוך הרחבה, כמאמר הכתוב: את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם, הקב"ה מבטיחנו שאם נרצה לילך בהקותיו ומצוותיו או ארובות השמים יריקו עלינו שפע ברכה למען נוכל לעסוק בתורה ומצוות בלי מניעות ומטרדות, וזהו את הברכה אשר תשמעו, הנני נותן לכם ברכה אשר תשמעו, היינו שתוכלו לשמוע את מצוותי מתוך כל טוב.

ה. הקב"ה רצה בבריאת העולם כדי שיתגלו רחמיו ית"ש, שאם אין מי שיקבל רחמיו איך יקרא רחום, והעולם נברא ע"י התורה, וקיומו ע"י לימוד התורה, ולכן כל העוסק התורה גורם שהעולם יתקיים ויתגלו הרחמים, שזהו רצונו ית"ש, וזה נחשב לו למצוה, שעושה רצון השי"ת. ועיקר התורה היא ההלכה, לידע איך לקיים המצוות, כי עיקר התורה היא כדי לקיים מצוותיה, ובוה מעוררים רחמי השי"ת שיבואו לידי התגלות כרצונו.

ו. כל מי שעוסק בתורה הוא דבוק בהקב"ה, ומשום כך תפילתו רצויה ומקובלת לפני המקום, ועי"ז זוכה שהקב"ה עוזרו אף למעלה מדרך הטבע. אבל כל זה הוא רק על ידי התורה שעוסקים בהתפשטות הגשמייות, ואמנם אי אפשר לאדם להתעסק בתורה ועבודת השי"ת כמות מבלי שיצטרך לעניני העוה"ז, אולם צריך להתפשט מן הגשמייות, לידע שכל הגשמייות היא רק עבור התורה וטפל לה, וזאת ע"י ביטול העצמייות. היינו על ידי שמבטל את כל העצמייות שלו לתורה שע"י זה אין לגשם אצלו שום חשיבות.

ביאורים והערות

אליו והוא יענס.

מה שהביא התפארת שלמה בשם חכז"ל הוא מהמדרש תנחומא סימן ג והובא ברש"י בפסוק (כב, ד) ורבינו מביאו להלן (ושם יתבאר יותר): ויאמר מואב אל זקני מדין. מה ראה מואב ליטול עצה ממדין, כיון שראו את ישראל נוצחין שלא כמנהג העולם, אמרו מנהיגם של אלו במדין נתגדל, נשאל מהם מה מדתו, אמרו להם אין כוחו אלא בפיו, אמרו אף אנו נבוא עליהם באדם שכוחו בפיו.

וכיון שהבין בלק שצריך להשתמש בכלים שיש בהם להועיל למעלה מדרך הטבע, והוא כח התפילה, וחשב שגם הוא יוכל להתגבר על ישראל בכח התפילה:

7. וכראותו כן ביקש גם הוא תחבולה להגלל מידם ע"י תפילתו בלמרי פיו בתחנונים, אך רחוק ה' מרשעים ותפילת לריקים ישמע (משלי טו, כט), וכראותו כי לא יכול להם כי כל תפילתו תועבה, קם על לבו לדעת ענין הסגולה מה זאת שישאל נענים בתפילתם ולא הוא, אז ראה והבין כי הרבה קדושה וטהרה וכוונת הלב צריך לתפילה עד בואה לפני השי"ת, וכמה תשובה ומעשים טובים לריכים בני"י להקדים קודם פתחם פיהם לאמור דבר לפני השי"ת בהכנעה וספלות רוח, לכן בא מגור לנפשו, כי לא יכול להשיג כל אלה, ויקץ מפני עבדות העם כי רב הוא עליו, ושלח אחר בלעם אולי הוא יכוון לכל זה, וז"ש 'וירא בלק את כל אשר עשה ישראל ללמורי', שעשו הכנות וכוונות התפילה וטהרת הלב, 'ללמורי', פו' לאמור דברי תפילה

א. וירא בלק בן כפור את כל אשר עשה ישראל ללמורי, ויגר מואב מפני העם מאוד כי רב הוא (כב, ג-ג). הדקדוקים רבו מאד בפסוק זה, ראשית מהו 'וירא בלק' וכי רק הוא ראה ולאחרים לא, הרי אח"כ נאמר ויגר מואב מפני העם, הרי שכולם ראו וכולם פחדו, ולדרכה יותר היה צריך לתלות את הפחד בצעלי המגור שהם מואב מאשר בצלק שעליו לא כתוב בשום מקום שהיה ירא. ועוד כיון שראה את גודל כוחם ונלחנם בכל מקום, איד ובמה עלתה על דעתו שיוכל להם. ועוד דקדוקים כפי שיבוארו בהערה ללהלן.

וליישב כל זה מקדים רבינו דברי קדשו של בעל התפארת שלמה זי"ע, ועל פי דבה"ק ובהרחב ביאור יבאר את מאמר הכתוב עם תוכן מהות הענין בעבודת השם שיש ללמוד מזה:

3. איתא הרמז בספה"ק תפארת שלמה (פרשה ז).

התפארת שלמה מקשה שם כמה דקדוקים בפסוק זה: למה לא נאמר לסיחון מלך האמורי או מלך חשבון, למה קיצר ואמר רק לאמורי. ועוד למה תלה הכתוב את כל הראיה בבלק יותר מזולתו.

והתפארת שלמה מיישב את כל זה כדלהלן:

ג. כי הגה אמרו חכז"ל כי עיקר הראיה שראה בלק ומגור שהיה לו מחמת שראה שישאל נואחין שלא כמנהג העולם, והבין כי לא נחרב ובחנית יגבר עליהם, כי ה' הגלחם להם צמה שזעקים

ובקשה להשי"ת, זויגר מואב מפני העם מאוד כי רב הוא' העבודה הזאת, ויקץ ככל אלה, ושלח אחר בלעם להושיענו באמרי פיו.

מדברי התפארת שלמה יוצא, שכאשר ראה בלק את ישראל נוצחין למעלה מדרך הטבע, הבין שכ"ז הוא מכח התפילה, וחשב בתחילה שגם הוא יכול להתפלל ובכך ינצח גם הוא למעלה מדרך הטבע, וכך עשה שעמד בתפילה, ורק לאחר שראה שאין תפילתו נענית, אז הבין כי רחוק ה' מרשעים, שכל תפילתו היא תועבה, ולכן שם על לבו לדעת איזה כוח יש לישראל בתפילתם יותר ממנו, והבין כי צריך הרבה הכנה בקדושה וטהרה וכוונת הלב לתפילה, ולדבר לפני השי"ת בהכנעה ושפלות רוח, וידע שהוא לא יכול להשיג כל אלה, לכן - ויקץ מפני עבדות העם כי רב הוא עליו עבודת ההכנה לתפילה, ושלח אחר בלעם אולי הוא יכול לכוון לכל זה.

ומה שכתב התפא"ש שצריך הכנה לתפילה על ידי הכנעה ושפלות. כן הוא בגמרא ברכות (ב:) אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. וביאר רש"י ז"ל: כובד ראש, הכנעה, וכתב בערות דבש (ה"ב דרוש א): כי הוא עיקר האדם להתפלל לה' בהכנעה גדולה ובשפלות, וכל המתפלל מתוך גיאות ורמות רוח, תפילתו קיאה צואה בעוה"ר, כי עיקר תפילה ותורה מתוך הכנעה ושפלות. וכן נפסק גם להלכה בשולחן ערוך (או"ח סי' צה ס"א): וצריך שיחשוב בדברים המניעים את הלב ומכוונים אותו לאביו שבשמים, ולא יחשוב בדברים שיש בהם קלות ראש, וברמ"א: יחשוב קודם התפילה ברוממות הא-ל ובשפלות האדם, ויסיר כל תענוגי האדם מלבו.

והנה דברי התפא"ש צריכים ביאור רב, שהרי כתב שבלק הבין שצריך הרבה קדושה וטהרה

וכוונת הלב לתפילה עד בואה לפני השי"ת, ולכן בא מגור לנפשו, כי לא יכול להשיג כל אלה, וא"כ איך עלה בדעתו שבלעם יוכל להשיג את כל אלה? וכי לא ידע שכל כוחו הוא רק מצד השומאה ולא מצד הקדושה? וכי חשב שיש לו לבלעם את ההכנעה ושפלות הנצרך כדי לדבר לפני השי"ת? לכן בא רבינו ומרחיב לבאר את דבריו הקדושים:

ה. ולהרחיב דבריו הקדושים נוכל לומר כפי דברי המדרש (במד"ב כ, ד), והוצא צפירוש רש"י ז"ל, ויאמר מואב אל זקני מדין (כב, ד) מה ראה מואב ליטול ענה ממדיו, כיון שראו את ישראל נוטחים שלא כמנהג העולם אמרו מנהיגם של אלו במדיו נתגלגל נשאל מהם מה מדתו, אמרו לו אין כוחו אלא צפיו, אמרו אף אנו נבוא עליהם צדקם שכומו צפיו.

השאלה מה ראה מואב ליטול עצה ממדיו, הוא עפ"י המבואר ברש"י שם בדיבור הקודם, שמואב ומדיו מעולם היו שונאים זה את זה, שנאמר: המכה בלשון הוה, כי כן הוא דרכם תמיד להכות זה את זה. אלא מיראתן של ישראל עשו שלום ביניהם. ואח"כ ממשיך רש"י ושואל: ומה ראו ליטול עצה כו', ומפרש השפתי חכמים, שאף שהשלימו מחמת היראה, עם כל זאת די בזה שאין שונאים יותר זה את זה, ואינם נלחמים זה בזה, אבל אין סיבה ליטול עצות מהם. על זה תירץ רש"י: כיון שראו את ישראל נוצחים שלא כמנהג העולם אמרו מנהיגם של אלו במדיו נתגלגל נשאל מהם מה מדתו, אמרו לו אין כוחו אלא צפיו, אמרו אף אנו נבוא עליהם באדם שכווחו בפיו.

וגם כאן יש להבין, וכי טפשים היו לחשוב שיש

להם את הכח שיש למשה רבינו ע"ה? הרי לא יתכן לומר כן, וכמבואר באוה"ח הק' שבלק היה מכשף גדול יותר מבלעם, ולא היה צריך למגידיים להודיעו דבר קטן וגדול. ומבאר רבינו ביאור עמוק מאד בכוונת המדרש:

ו. ונראה הענין, כי בלק תמה ולא ידע כמה גדול כוחם של ישראל כל כך, להיות תפילתם מתקבלת לפני הש"ת לנצח את אומות העולם למעלה מן הטבע, משא"כ שאר אומה"ע אין להם כח זה, ועמד על סוד הדבר, כי תפילת משה רבינו ע"ה, רצו של ישראל, באה מכח התורה, שכן משה הוא שר התורה, שנקראת על שמו, זכרו תורת משה עבדי (וישגשג ה, לא), וזה רצו כוחו בתפילתו שתתקבל אלל הש"ת, כדאיתא בזוה"ק (ח"א רב): מאן דבעי דקוב"ה יקבל ללותיה ישתדל באורייתא, כי ע"י התורה הוא מתדבק בהש"ת, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג לו). כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקוב"ה, ואיתא (ח"א מה): מאן דזכי לאתדבקא במאריה וכו' ללותיה לא אהדרא ריקניא.

רבינו הולך על פי דרכו של התא"ש אלא שמוסיף כאן שבלק התבונן וראה והבין בחכמתו שני דברים, א. שלא רק הוא אינו יכול נצח את ישראל, אלא כל אומות העולם כן, שכל כוחם הוא רק על פי דרך הטבע, ומי שטבעו חזק יותר יצליח יותר, כי כך הוא סדר הטבע בעולם שהגיבור גובר על החלש. ורק ישראל הם למעלה מהכלל הזה, כי כל הגיבורים נופלים בידם אף שהם חלשים ומעוטי יכולת הרבה יותר מהם, ועל כרחך שכל כוחם הוא למעלה מדרך הטבע. ב. ועוד התבונן במה שונים ישראל מכל אומות העולם, ומתוך ההתבוננות במשה רבינו שהוא שר התורה הבין שכל כוחם הוא מכח התורה, כיון שישאל קיבלו את התורה וכל אוה"ע לא רצו לקבל את התורה, ועל ידי שעוסקים בתורה הם דבקים בהקב"ה

וממילא תפילתם נשמעת ומתקבלת, כי כל מי שדבוק בהקב"ה אין תפילתו חוזרת ריקם. ומזה הסיק את המסקנא דלהלן:

ולאחר שהבין בלק מהו כוחו הגדול של משה רבינו, שהכל הוא בכח התורה, וכל כח התפילה מועיל לו רק בכח התורה, ביקש עצה ותחבולה איך לבטל ממנו את כח התורה:

ז. ומחמת זה אמר לבוא עליהם באדם שכוונו בפיו, בלעם הרשע, כי מקרא כתוב (דברים לד, י) ולא קם נביא כמשה עוד בישראל, ולרש"י חז"ל (במד"ר יד, ט) בישראל לא קם אצל באומות העולם קם וכו', ואיזה נביא היה להם כמשה זה בלעם בן בעור.

וכן אמרו במדרש תנחומא (סימן א) והביאו רש"י בפסוק וישלח מלאכים אל בלעם (כב, ה): ואם תאמר מפני מה השרה הקב"ה שכינונו על עובד כוכבים רשע, כדי שלא יהא פתחון פה לעכו"ם לומר אילו היו לנו נביאים חזרנו למוטב. העמיד להם נביאים והם פרצו גדרו של עולם.

ויש להבין למה הביא רבינו את המדרש רבה ולא הביא רבינו את דברי רש"י מהמדרש תנחומא. ואולי יש לומר כי הנהגה הרבה ר' בונם מפשיסחא זי"ע הקשה על דברי רש"י"ל קושיא עצומה, שהרי עדיין יכולים אומות העולם לטעון, שאילו היה להם נביא כמשה היו חוזרים למוטב. ותירץ כדרכו בקודש בהריפות גדולה מלובש במשל ממה שבדידיה הוה עובדא, כשבסוף ימיו כהו עיניו ונסע לדרוש ברופאים בבבלין, אמר לו אחד מתושבי המקום שיש כאן וואונדער דוקטור (רופא פלא) שמרפא שלא עפ"י דרך הטבע, והוא יכול לרפאותו תוך זמן קצר. ענה לו הר"ב: הלא כל סיבת הליכתי לרופא בשר ודם היא כדי שלא לשנות ממנהג העולם, ואם אני

נפנה אליהם לצרכה וכו', וכל זמן שאין ישראל עוסקין בתורה ואין עושין לטוב של מקום ח"ו נפנה עליהם לקללה, וקוב לא יהיה להם עוד את כח התפילה ויוכל לנאסם.

כלומר, שזה ודאי שבלק לא היה טיפש ולא עלתה דעתו שיש לבלעם את כח התפילה שיש למשה רבינו, אלא מאחר שהבין שכל כח תפילתו הוא על ידי כח התורה, ורק בכח תפילה כזו ישראל נוצחין במלחמה למעלה מדרך הטבע, ומאחר שראה שהוא אינו יכול להתעלות למדרגה של מעל לדרך הטבע, כיון שאין לו את כח התורה, לכן חיפש דרך איך להוריד את ישראל מדרגתם של למעלה מדרך הטבע למדרגה של תוך הטבע, וזאת על ידי שיבטל מהם את כוח התורה! וממילא לא יהיה להם את כח התפילה, ושוב לא יהיו יכולים ישראל לנצח במלחמה למעלה מדרך הטבע, וכל כוחם יהיה רק על פי הטבע, וסבר שבדרך הטבע יש לו כח יותר גדול מישראל, כי יש לו עם רב ומלומד במלחמה יותר מהם, וחשב לעשות כן על ידי בלעם שרק לו יש היכולת לבטל או עכ"פ להחליש את כוחו של מרע"ה מכוח הכלל של זה לעומת זה עשה אלקים.

ועפ"י מבאר את דברי בלק מה ששלח אליו ע"י שלוחיו, ויבאר את עומק המכוון בזה:

ט. וזהו ששלח בלק לבלעם (כב, ה) הגה עם יאח ממזרים הנה כסה את עין הארץ, ר"ל לאחר שיאחו ממזרים קיבלו את התורה הנריכה התפשטות הגשמיות, כמבואר במהר"ל ז"ל (נתיבות עולם נתיב התורה פרק ב) שהתורה היא שכל חלקי והאדם הוא חומר וגשם, ואי אפשר לו לקנות התורה אלא א"כ הוא מתפשט מן הגשם, וזהו שאמר 'הנה כסה את עין הארץ', שהם מצטלים הארציות והגשם חוכים לתורה, ומכאן זה יש להם כח התפילה, ועתה

צריך לחרוג ממנהג העולם הרי טוב לי ללכת אל המגיד מקאזניץ זי"ע. ועפ"י תירץ את קושייתו: כי באותו הזמן היו אומות העולם משוקעים בטבע ולא האמינו במה שהוא חוץ לדרך הטבע, לכן הקים להם הקב"ה נביא מקרבם שיראה להם מעשם שלא כדרך הטבע, ובזה סתם את פיהם, כי מאחר וכבר האמינו במעשים שלא כדרך הטבע, הרי היו יכולים ללכת למשה רבינו ואז היו חוזרים למוטב.

וזה מרומז יותר בדברי המדרש רבה, שהביא הקב"ה לאוה"ע נביא שיש בו את הכוח של מרע"ה, ולכן הביא רבינו דברי המדרש האלו כי הוא רוצה לבאר איך שביקש בלק להביא נביא שיעמוד מול מרע"ה בכוח של זה לעומת זה עשה אלקים, וכמו שמבאר בסמוך.

ומבאר רבינו מהו הכוח שיש לבלעם כמשה רבינו, ואיך א"כ לא היה יכול לעמוד כנגדו, אין זה אלא שיש למרע"ה כוח נוסף שאין לבלעם, ומהו הכוח הזה:

ח. היינו זה לעומת זה עשה האלקים (קהלת ז, יד), סטרא קדישא הוא הכל לטוב, וסטרא אחרא הכל לרע, ולעומת מה שנתמר אלל משה (שמות ב, ב) ותרא אותו כי טוב, אין טוב אלא תורה (אבות ו, ג), שהיה עגם התורה, ועי"ז היה לו כח התפילה, לעומת זה בלעם נקרא רע עין, היפך התורה שנקראת טוב, כדאיתא בזו"ה ק (ח"ג יא): בלעם הוה רע עין, ללא אשתכח רע עין בעלמא כותיה, דככל אתר דהוה מסתכל בעינוי הוה מתלטייא, וזה היה חפצו ורצונו של בלק שיבטל בלעם ח"ו את כח תורתו של משה רבינו ע"ה שהוא כח קבלת התפילה, ובזה יתא גורם להם קללה, כדאיתא בתנא דבי אליהו (פרק יח) כל זמן שישראל עוסקין בתורה ועושין רצון אביהם שבשמים הקב"ה בעלמו

לכה נא אלה לי את העם הזה, ר"ל אתה בכותך
תצטלס מן התורה וע"י זה תצאס ח"ו לקללה.

במאמרי תורה אות ח מביא רבינו את דברי
הירושלמי בברכות (ט. ה): העושה תורתו עתים
הרי זה מיפר ברית, היינו ברית הכתוב אצל תורה
(ירמיה לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות
שמים וארץ לא שמתי (פני משה שם).

ומבאר רבינו את כוונת הדברים: שגם בשעה
שמתעסקים בצרכים גשמיים צריך לעשות אותן
רק לצורך עבודת השי"ת ולימוד התורה, כדי
שיהיה לו מזה כח לעבדו ולעסוק בתורתו ית"ש.
וכאשר האדם מהלך במחשבה זו, שעושה הכל
לצורך לימוד התורה ועבודת ה', נחשב גם בשעה
שעוסק בעניני גשמיות לעוסק בתורה ועבודת
ה', כמו שכתב בשל"ה הק' לענין שמחת יום
טוב, שצריך שיהיה האדם משמח בו שמחה של
מצוה, שיש ישיש בה' לשם ה' בגוף ונפש יחדיו
וכו', ובעשותו המצוות על זה הדרך, מתענגת
הנפש תענוג גדול, ובאותה שעה אפילו הדברים
הגופניים שהם המאכל והמשתה והתענוגים
האחרים כולם חוזרים לרוחניים והם עבודת
השם, עכ"ל. וזה הפירוש העושה תורתו עתים
הרי זה מיפר ברית, שאם בשעה שעוסק בעניני
הגשם עוסק בהם לצורך עבודת השי"ת ולימוד
התורה, אזי גם הם נחשבים כתורה ועבודת ה',
ונחשב שלומד כל המעת לעת בלי הפסק, אבל אם
עושה תורתו עתים עתים, היינו שבעת שלומד
עוסק בתורה אבל בעת שעוסק בענינים גשמיים
אינו עושה אותן לשם התורה רק בכדי למלאות
תאוותו, הרי זה מיפר ברית תורה, כי נעשה
מגושם ואין לו שייכות לתורה כלל, גם לא בשעה
שעוסק בה.

ומסיים שם רבינו: והמורם מדברינו שצריך

האדם לקבל ע"ע להגות בתורה יומם ולילה,, ואם
ילך בדרך זה יתמיד בלימודו ויזכה לטוב האמיתי
שהוא התורה, כדאיתא בגמ' (ברכות ה.) אין טוב
אלא תורה, ר"ל כל הטוב שיש בעולם הוא בתורה,
והיא הברכה האמיתית, כדאיתא בזוה"ק (ח"ג קג.)
ברכתא דאורייתא היא ברכתא דכולא.

**ועתה יבאר את תשובת הקב"ה לכלעם על עצתו
של בלק, ועומק המכוון בזה, שלא יועיל לו כלום
לבטל את כוח התורה מישראל, והטעם לזה:**

י. ועל זה אמר השי"ת לכלעם (כב, יב) לא תאור
את העם כי צדוך הוא, היינו כי ישראל המה
עלם התורה, כלאיחא (מגלה עמוקות ואתחנן לופן
קפו) ישראל נוטריקון י"ש ש"יסיס ר"צווא א'זותיות
ל'תורה, ומכח זה הנס עלם הצרכה שצאה על ידי
התורה, כמס"ה (מסלי כב, ט) טוב עין הוא יצודק,
שע"י התורה שנקראת טוב זוכים לצרכה.

עומק המכוון בהרמו של ישראל"ל יש שישים
ריבוא אותיות בתורה מבאר רבינו במאמריו לתורה
אות ה בלשונו הק': ...ומה גם האיש הישראלי
שנקרא שמו על שם התורה, כדאיתא בספד"ק
מגלה עמוקות ישראל נוטריקון י"ש ש"יסיס
ר"יבוא א'זותיות ל'תורה, הנה ידוע מספרים הק'
ששם האדם הוא החיות שלו, כמאמר הכתוב
וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו,
ממילא החיות של האיש הישראלי הוא רק תורה.
וזהו שא"א כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה
יומם ולילה, היינו מפני שהתורה היא החיות
שלנו, לפיכך נהגה בה יומם ולילה, כי הפורש מן
התורה כפורש מן החיים רח"ל, וכל מי שאוהב
את התורה אינו אוהב אלא חיים, ולכן נצטוינו
לדבר במ בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך
ובקומך, היינו תמיד ובכל העתים ובכל הזמנים

השמים יריקו עלינו שפע ברכה למען נוכל לעסוק בתורה ומצוות בלי מניעות וטרדות, וזהו 'את הברכה אשר תשמעו, הנני נתן לכם ברכה אשר תשמעו, היינו שתוכלו לשמוע את מצוותי מתוך כל טוב.

ומוסיף לבאר בתוספת ביאור, למה אין בכוחו לבטל את כח התורה מישראל:

יא. והסבכ, כי התורה כריכה להתפשטות הגשמיות לגמרי, שזהו התבטלות ממש, צבחינת אין, כאמרם ז"ל (סוטה כא): אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשקם עלמנו כמי שאינו. ועי"ז זוכים לכתר שהיא מלת אין, שהיא מקור הברכה, כליתא (תיקו"ז קכ): כתר איהו רישא ומנועא לכל זככאן (תיקו"ז קכ).

את הפירוש של המושג התבטלות בעניני גשמיות ואת הקשר שיש בין התפשטות הגשמיות להתבטלות, מבאר רבינו ביתר הרחבה במאמרי תורה שם (ועוד הרבה מקומות):

אי אפשר לאדם להתעסק בתורה ועבודת השי"ת כיאות מבלי שיצטרך לעניני העוה"ז, אולם צריך להתפשט מן הגשמיות, לידע שכל הגשמיות היא רק עבור התורה וטפל לה, וזאת ע"י ביטול העצמיות, כאמרם ז"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשקים עצמו כמי שאינו - וכדאיתא אין דעת אלא תורה, ודעת היא התבטלות להשי"ת לגמרי, כמו שאמר הכתוב 'וידעת' היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ופירש השל"ה הק' שאין שום מציאות זולת מציאותו ית"ש - על ידי זה אין לגשמיות חשיבות אצלו, אלא בטלה לגמרי להשי"ת ולתורתו. והן המה דברי קדשו של המהר"ל מפראג זי"ע שאין לתורה קיום אצל האדם אלא ע"י שמסלק עצמו מן הגשם, היינו ע"י

צריכים להיות עסוקים בתורה, כי החיים צריכים להימשך, וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, כי כמו שמכניסים לחם ומזון לבית כדי שיהיה ממה לחיות, ככה צריך שיהיה תורה בבית, כי זה אמתת החיים, וזה סגולת המזוזה שרשום עליה שם שד"י שהוא ר"ת ש'ומר ד'לתות י'שראל, היינו ששומר דלתות ישראל שיהיו בתים של תורה.

ובפרשת מטות אות טז הוסיף בזה עוד דברים: ונ"ל עוד כי החלק אלוה ממעל הוא חלק התורה שיש בקרב כל איש ישראל, כמאמרינו ותן חלקנו בתורתך, וכמבואר בשער הגלגולים אשר התורה היא שורש נשמות מישראל, כי ממנה חוצבו, ובה נשרשו, והרמז בשם 'ישראל', כדאיתא שהוא נוטריקון יש ש'שים ר'בוא א'ותיות ל'תורה, שלכל נשמות ישראל יש שורש בתורה, וכפי מה שנתבאר החלק הזה מתבטא בכח הדיבור, ע"כ יש ליזהר שלא לדבר דברים בטלים, שמפסיד בהם חלק נשמתו, חלק התורה, וכדאיתא באוה"ח הק' בלשון קדשו, מצאתי לחסידי ישראל שכתבו כי פה של לומדי תורה דינו ככלי שרת אשר ישרתו במ בקודש, כי אין קדושה כקדושת התורה, ולזה אסור לדבר בו אפילו דברי חול, הגם שאין בהם דברים האסורים, ע"כ, ואפ"ל שכן הוא לכל ישראל, שכולם נתקדשו בקדושת התורה, ויש להם ליזהר שלא לדבר דברים בטלים ואסורים.

ומה שאמר שמכח זה הגם עצם הברכה שבאה על ידי התורה. גם זה מבואר שם, וז"ל: כבר אמרו חז"ל כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, היינו שלבסוף זוכה לעסוק בתורה מתוך הרחבה, כדברי כ"ק אא"ז מרן אדמו"ר הזקן זצללה"ה זי"ע על הפסוק: את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם, הקב"ה מביטחנו שאם נרצה לילך בחוקותיו ומצוותיו אז ארובות

יג. נזכה לתורה ושיתקבלו תפילותינו לראון לפני השי"ת, אמן כן יהי לראון.

במאמרי תורה אות טז מבאר רבינו איך יש בכוח התורה להשפיע חסד ורחמים ושיתקבלו התפילות לרחמים ולראון:

איתא במדרש: אמר הקב"ה אם קריתם את התורה מצוה אתם עושים על עולמי שאלמלא התורה כבר היה העולם חוזר לתוהו ובוהו.

והפי' כי הקב"ה רצה בבריאת העולם כדי שיתגלו רחמיו ית"ש, כדאיתא שעלה ברצונו הפשוט להאציל הנאצלים לסיבה נודעת והיא להקרא רחום וחנון, שאם אין מי שיקבל רחמיו איך יקרא רחום, והעולם נברא ע"י התורה, כאמרם ז"ל היה מביט בתורה ובורא את העולם, וקיומו ע"י לימוד התורה, כדאיתא באורייתא אתברי עלמא ועל אורייתא קיימא, לזה אמר אם קריתם את התורה מצוה אתם עושים על עולמי, כי בזה אתם גורמים שהעולם יתקיים ויתגלו הרחמים, שזה רצונו ית"ש, וזה מצוה, עשיית רצון השי"ת. וזהו מה דאיתא בגמ' (ברכות ה.) אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, כי דוקא ע"י תורה מתקיים רצונו ית"ש שיקרא רחום, ועיקר התורה היא ההלכה, לידע איך לקיים המצוות, כדאיתא אורייתא בלא פקודיא לאו איהו תורת ה', כי עיקר התורה היא כדי לקיים מצוותיה, ובזה מעוררים רחמי השי"ת שיבואו לידי התגלות כרצונו. וזהו דאיתא בזה"ק, כגוונא דא עביד קוב"ה לישראל, ויהב להו פיקודי אורייתא, בגין דישתדלון בה, וישתזבון בהאי עלמא מכמה מארי דינין, מכמה מקטרגי דאודמנון בהו בבני נשא ככל יומא.

שמכיר שכל הגשם ועיני עוה"ז אינם אלא עבור עסק התורה שהיא עיקר החיים, בזה מתפשט מן הגשם וזוכה לתורה, כאמרם ז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, היינו במי שמבטל את כל העצמיות שלו לתורה שע"י זה אין לגשם אצלו שום חשיבות.

וכיון שבאים להתבטלות ממילא זוכים לכתר שהיא מדת אין שהיא מקור הברכה, כמו שמביא רבינו את דברי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שכל עניו הוא בבחי' כתר מדת אין, ששם שורש כל החסדים. ולכן אי אפשר לבטל את הברכה מישראל.

ומסיים לבאר למה אי אפשר לבטל מהם את כוח התורה, כי התורה צריכה התבטלות כמו שנתבאר, ודבר זה יש לישראל בטבעם ובמהותם:

יב. וזהו מלריגתם של ישראל, שיש להם טבעים כח הביטול, כדאיתא בגמ' (חולין פט.) אמר להם הקב"ה לישראל חושקני ככם שאפילו צעקה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני, ממילא הנם עגם התורה, וע"י זה יש להם את כח התפילה להושע שלא כמנהגו של עולם.

מבואר במאמרי רבינו פעמים רבות אין ספור כי כח ההתבטלות וההכנעה שיש לישראל מושרשים בהם במהותם וטבעם מכה אבותינו הקדושים שהתבטלו להקב"ה בתכלית הביטול עד שנעשו מרכבה לשכינה, וטבע האב מושרש בכך.

והותם כדרכו בקודש בתפילה ובברכה:

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדנו זכותו יגן עלינו.

חומש ורס"י לפר' פנחס

שאלות בחורש"י

- יב. למה נאמר 'צרור' את המדינים בלשון הוה, ומהיכן הראייה שהוא לשון הוה.
יג. מדוע לא ציוה הקב"ה לצרור את מואב מאותו טעם שציוה לצרור את מדין.

מנין בני ישראל בערבות מואב

- יד. למה נמנו כאן ישראל.
טו. יידבר משה ואלעזר הכהן אותם, מה דיברו לישראל, ומהו 'לאמור'.
טז. 'כאשר צוה ה', על איזה ציווי הכהונה.
יז. איך העיד על ייחוס של השבטים, ולמה צריך לעבדות זו.
יח. איזה שבט לא הוצרך לעדות מיוחדת, ומדוע.
יט. מדוע בני קרח לא מתו.
כ. איזה משפחות מזורדי מצרים (המנויים בפ' ויגש) אינם מנויים כאן, ומה הטעם, ואיזה משפחות נשתנו שמם כאן מכפי שנכתבו שם, ומה הטעם.
כא. מיהו אזני, ומה מתקשה בו רש"י.
כב. איזה משפחות נתחלקו לשני משפחות – והטעם, ובאיזה שם נקראו.
כג. למה קראה רחל אמנו לבנימין בשם 'בן אזני', ומתי נתקיימה נבואה זו, ואיך.

ברית ברית שלום וכהונת פנחס

- א. למה היה צריך הכתוב לחזור ולייחס את פנחס.
ב. השיב את חמתי בקנאו את קנאתי. מהם שני הדברים האלו.
ג. מהו לשון קנאה (כשאין לפרשו בלשון קנאת איש מרעהו).
ד. איזה שכר קיבל פנחס על מעשיו.
ה. למה היה צריך לתת כהונה לפנחס הלא הוא נכד אהרן.
ו. מהיכן הלימוד שקנאותו של פנחס היתה לשם שמים.
ז. למה הזכיר הכתוב את ייחוסו של זמרי (2 טעמים) והיכן ייחס הכתוב את הצדיק לשבה.
ח. מה הפירוש 'בית אב לשמעוני'.
ט. מדוע פרסמה הכתוב את שם האשה המוכה, ולמה צריך להודיע שהיא מדינית.
י. מה הסתירה בין ראש אומות – בית אב. ומה מתרין רש"י ע"ז.
יא. למה מנה הכתוב את צור שלישי בין חמשת מלכי מדין.
לשנא ולהכות את המדינים שהחטיאו את ישראל

כד. באיזה משפחות נאמר 'ובני' בלשון רבים אף שלא היה להם יותר מבן אחד, ומה הטעם.

כה. כמה סך כל המשפחות של ישראל שנימנו בפרשה, ואיזה פסוק נאמר על זה.

נחלת הארץ והלוקחה בין השבטים

כו. מה הפירוש 'אלה' תחלק הארץ, ומה הראיה לפירוש זה.

כז. כיצד ואיך, ועל ידי מי נתחלקה הארץ לשבטים, ולמה לא נתחלקה הארץ במדה.

כח. מה הפירוש 'אך בגורל', ומי יצאו מכלל זה, ומה מוסיף הכתוב 'לשמות ממות אבותם'.

כט. 'אלה משפחות לוי', אלו משפחות הסרים כאן, והטעם.

ל. למה צריך הכתוב לומר 'אשר ילדה אותה ללוי במוצרים'.

לא. מה ההכרח לפרש שיוכבד השלימה למנין שבעים נפש.

לב. למה לא נמנו הלויים יחד עם נוהלי הארץ.

לג. מה הפירוש 'ובאלה לא היה איש', ומה ממעטים מזה. ומה הטעם.

לד. למה נסמכה פרשת בנות צלפחד למנין בני ישראל.

לה. מה נשתנה נחלת ירושת הארץ מכל הנחלות שבתורה. ומה הטעם.

פרשת בנות צלפחד

לו. למה חזר הכתוב לומר על בנות צלפחד שהם למשפחות מנשה בן יוסף.

לז. למה נכתבו בנות צלפחד בתורה כל פעם בסדר אחר.

לה. מדוע לא באו בנות צלפחד גם לפני אהרן (ומה מודיע הכתוב בזה).

לט. מהו הסימן בתורה לדעת אם הוא או משפחתו צדיק או רשע.

מ. זתעמודנה לפני משה ולפני אלעזר וגו', מדוע צריך לסרם המקרא, ואיך יש לפרש

כפשוטו.

מא. 'כי בחטאו מת' מה היה החטא, ולמה אמרו גם את מה שלא חטא.

מב. מה היתה טענתם של בנות צלפחד במה שמענו 'למה יגרע שם אבינו'.

מג. מהיכן רואים שבנות צלפחד היו חכמניות, ומה הראיה.

מד. למה הקריב משה את משפטן לפני ה'.

מה. מה בא הכתוב לומר 'כן בנות צלפחד דוברות'.

דיני ירושה

מו. מהו כפל הכתוב 'נתון נתון'.

מז. מדוע ירושת הבת מכונה העברה ולא נתינה.

מח. לפי הפירוש השני ברש"י על והעברת את נחלת אביהן להן, מה קשה על זה מהפסוק 'ולא תסוב נחלה', ומה מתרץ רש"י ע"ז.

מט. האם אחים מן האם או שאר משפחת האם יורשים זה את זה, ומהיכן הלימוד.

נ. מהם חמשה הדרגות בדין ירושה.

ציווי ה' על מיתתו של משה

נא. למה נסמכה ציווי פטירתו של משה לפרשת נחלות (3 פירושים)

נב. למה אמר הקב"ה למשה שיאסף אל עמיו 'כאשר מת אהרן אחיך' (2 פירושים).

נג. מדוע בכל פעם שמוזכר מיתתם של משה ואהרן מוזכר גם מעם מיתתם.

נד. איזה שני משלים מכיבא רש"י בענין מיתתו של משה.

נה. הם מי מריבת קדש' מהו הדגש עליהם.

נו. האם מאמר הכתוב 'הם מי מריבת קדש' בא להגדיל חטאו של משה או למעט.

בקשת משה למינוי מנהיג

נז. כמה עסקים הצדיקים קודם פטירתו, ומנלן.

- נה. מה הכוונה בדברי משה להקב"ה 'לאמור'.
- נט. מדוע ביקש על בנוי שירשו אותו דוקא כאן, ומה השיבו הקב"ה, והטעם.
- ס. למה כינה כאן מרע"ה את הקב"ה 'אלקי הרוחות'.
- סא. מה הפירוש 'אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם', ומדוע כפל לומר עוד 'אשר יוציאם ואשר יביאם'.

מיוני יהושע למנהיג

- סב. באיזה דברים פיים משה את יהושע שיקבל עליו עול המנהיגות (2 דברים).
- סג. כשביקש משה על מיוני מנהיג לישראל, איזה בקשות נתקבלו ואיזה לא.
- סד. מה הפירוש 'וסמכת ידך עליו', ואיך קיים זאת משה רבינו.
- סה. איזה דבר היה צריך לצוות את יהושע על ישראל.
- סו. מה הפירוש 'ונתת מהודך עליו', ולאיזה צורך.
- סז. 'לפני אלעזר הכהן יעמוד' מה נאמר לו למשה בזה (2 דברים).
- סח. היכן מצינו במקרא שנתן משה מהודו על יהושע.

תורת הקרבנות – קרבן התמיד

- סט. למה נכתבה כאן תורת הקרבנות.
- ע. קרבני לחמי לאשי, מה הכוונה בכל אחד מהם.
- עא. מה לומדים מהכתוב 'תשמרו'.
- עב. למה נאמר ואמרת להם ב' פעמים.
- עג. מה הפירוש שנים ליום כפשומו וכמדרשו.
- עד. למה נכתבה כאן פרשת התמיד הלא כבר נאמר בפ' תצוה.
- עה. מה מלמדנו הכתוב 'עולת תמיד העשויה בהר סיני'.
- עו. 'ונסכו רביעית החיץ' מה מנסכים [ומהיכן

הלימוד], והיכן מנסכים.

- עז. איזה שני פסולים יש ביון שא"א לנסכם על גבי המזבח.
- עה. כמה הקרבן ריה נחזה לה'.

עולת שבת בשבתו

- עט. מה בא ללמד הכתוב 'עולת שבת בשבתו'.
- פ. מה הפירוש 'על עולת התמיד, ולמה צריך הכתוב לומר זאת. ואיזה דבר נוסף לומדים מזה לכל קרבנות מוסף.

עולת ראש חודש

- פא. 'שלושה עשרונים... לפר האחד', וכי לשאר הפרות לא הביאו.
- פב. 'זאת עולת חודש בהדשו' מה לומדים מזה, ולמה צריך פסוק זה הרי כבר למדו זאת מהכתוב עולת שבת בשבתו.
- פג. על מה באים לכפר שעירי המוספין, ומה נשתנה בזה שעיר של ר"ח.
- פד. האם גם שאר השעירים מכפרים כשעיר של ר"ח, ומנלן.
- פה. איך מפרש המדרש למה נאמר בר"ח חטאת לה'.
- פו. מה הכוונה בפסוק 'על עולת התמיד יעשה', ועל מה נאמר 'ונסכו', ולמה א"א לומר שהכוונה על השעיר.

חג המצות וקרבנותיו

- פז. מהיכן הלימוד שיו"ט אסור בעשיית מלאכה אף בדבר האבד.
- פה. איך נרמזו האבות בקרבנות העולה של מוספי החג.
- פט. מה הכוונה 'כאלה תעשו ליום שבעת ימים' ולמה צריך הכתוב לאומרו.

חג השבועות ומוספיו

- צ. למה נקרא חג השבועות בשם 'ביכורים'.
- צא. מה הפירוש 'תמימים יהיו לכם ונסכיחם'.
- צב. [למה נרמזו דין כשרות היין לנסכים דוקא

בחהג השבועות].

הם מכוונים, והרמז בהם.

- ק. למה פרי החג מתמעטים, ולמה היו צריכים להקרבה.
- קא. מהיכן הלימוד לניסוך המים בחהג.
- קב. 'עצרת תהיה לכם' מה הפירושים והדרש בזה.
- קג. מדוע בשמיני עצרת לא הקריבו יותר מפר אחד ואיל אחד, ואיזה לשון חיבה יש בזה מהקב"ה לעמו ישראל.
- קד. איזה לימוד ד"א יש ללמוד מקרבנות שמיני עצרת.
- קה. 'אלה תעשו לה' במועדיכם, מה בא אלה למעט.
- קו. האם הקרבת נדרים ונדבות ברגל הוא רשות או מצוה, ומנלן.
- קז. ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה. למה נאמר פסוק זה.

ראש השנה יום הכיפורים ומוספיהם

- צג. איזה קרבן מוסף מקריבים בר"ה מלבד מוספי היום.
- צד. ולמה הכתוב צריך לומר שבר"ה צריך להקריב גם מוסף ר"ח.
- צה. מה הפירוש 'שעיר עיזים אחד מלבד הטאת הכיפורים'.
- צו. 'ועולת התמיד ומנחתה, מה מוסף שם רש"י לתיקון הלשון.
- צז. 'שעיר עיזים אחד הטאת... ונסכיהם, למה נאמר ונסכיהם, הלא אין נסכים לשעיר, וגם למה נאמר בלשון רבים.
- צח. איזה פרט נוסף מוסף רש"י על הנסכים הכתובים בקרבנות מוסף.

מוספי חג המזות, ושמיני עצרת

צט. כמה פרים וכבשים הקריבו בחהג, וכנגד מי

היכן מצינו בפרשה

- א. קנאה טובה היפך מקנאה שמוציאה את האדם מן העולם.
- ב. אות ל' במקום תיבה שלימה.
- ג. דמיון בין זמרי לצור.
- ד. כשם שהקב"ה מתעסק בשבחן של צדיקים לפרסמם בעולם, כך מתעסק כגנותן של רשעים לפרסמם בעולם.
- ה. הכרת הטוב.
- ו. [למה לא נמשח פנחס לכהונה בזמן משיחת אהרן ובניו, רא"ם], וע"י מה נתכהן פנחס.
- ז. יש מוקדם ומאוחר בתורה.
- ח. מצוה לשנוא.
- ט. שנאת המדינים לישראל (2 מקומות).
- י. שבטי קה עדות לישראל, ומי יצא מכלל זה.
- יא. שני מקראות קצרות בפסוק אחד.
- יב. גם לא רצוי.
- יג. רשעים אפילו על פתחה של גיהנום אינם חוזרים בתשובה, אבל צדיקים כן.
- יד. (1) אותיות מתחלפות: נו"ן ביו"ד. ה"א בחי"ת. (2) תיבות מתחלפות.
- יז. רש"י מתקשה בשטיקל ירושלמי.
- יז. קשר בין הפרשה למיתת רחל בלדת בנימין.
- יז. הרגו איש באהיו.
- יח. כי אתם המעט מכל העמים, הפירוש והרמז בזה.
- יט. דומם המדבר.
- כ. הסתלק מן הספק.
- כא. (1) חטא המרגלים. (2) מקומות (2) חטא

- מז. תפלה עושה מהצה.
- מח. הדרך איך לצאת למלחמה.
- מט. שהסנהדרין קרויים עדה.
- נ. הנותן, בעין יפה הוא נותן.
- נא. עבר זמנו כמל קרבנו (2 מקומות).
- נב. קבלת זריקת דם התמיד מתוך בלי דוקא.
- נג. זמן הקרבת קרבנות המוספים.
- נד. כפרה לאדם שאינו יודע כלל שחטא.
- נה. כפרה כביכול להקב"ה – ועל מה.
- נו. איסור מלאכה ביו"ט אף בדבר האבד (שלא כחול המועד).
- נז. קשר של קרבנות החג לאברהם יצחק ויעקב.
- נח. החילוק בין חג הפסח לחג הסוכות.
- נט. יין בעל מום.
- ס. שעיר הנעשה בפנים (קה"ק)
- סא. אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה.
- סב. ניסוך המים.
- סג. היבת הקב"ה לישראל.
- סד. דרך ארץ לאכנסאי.
- סה. פסוק שנכתב רק להפסקה.
- סו. איזה לשון כתוב בפרשה במקום:
- 1) קצף. 2) הבטחה. 3) השמדה. 4) בשכר.
- 5) בשביל. 6) ראש המשפחה (2 מקומות). 7)
- לשנוא. 8) מחשבות רעות. 9) שבט האב.
- 10) עדות על כשרותם של ישראל. 11) השיאו
- אחרים לריב. 12) לאות ולזכרון. 13) לא נפלו
- לעיומק הניהנום. 14) שבעים פחות חמש. 15)
- לפי מספר מניניו. 16) על פי רוח הקודש.
- 17) מנהיג לעם. 18) ה' היודע דעתו של כל
- אחד ואחד. 19) היוצא ראשון למלחמה. 20)
- תפייסו בדברים. 21) תמנה לו מתורגמן. 22)
- קירון עור פנים. 23) סנהדרין. 24) מילא אותו
- בחכמה בעין יפה. 25) זריקת הדם. 26) הקטרת
- האימורים. 27) אש המזבח שלי. 28) כהנים
- בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדם. 29)
- עדת קרח (2 מקומות) 3) הטא מי מריבה.
- כב. שני מקומות שהזכרה מיתת אהרן.
- כג. יורשים ומורשים.
- כד. חיבת הארץ אצל הנשים יותר מאנשים.
- כה. יש סדר למקרא (לכל הפחות באותה פרשה).
- כו. אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו.
- כז. צדיק בן צדיק ורשע בן רשע.
- כח. שבנות צלפחד היו חכמניות וצדקניות.
- כט. הקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה [אפילו בדיבור קל].
- ל. מגלגלים זכות ע"י זכאי.
- לא. אשרי אדם שהקב"ה מודה לדבריו.
- לב. ירושה שהיא נתינה וירושה שהיא העברה – והטעם.
- לג. דמיתי שמה הותר הנדר, או נדר שהותר מקצתו הותר כולו.
- לד. תמות נפשי מות ישרים.
- לה. שבה בפרסום ההטא.
- לו. פסוק עם שני פירושים קיצוניים, האחד מגדיל את ההטא והשני ממעט.
- לז. הצדיקים מניחים צרכי עצמם ועוסקים בצרכי ציבור.
- לח. נוצר תאנה יאכל פריה.
- לט. מהותו של מנהיג סבלן.
- מ. מה בין מנהיגי ישראל למנהיגי אומות העולם.
- מא. ברוך אתה כבואך וברוך אתה בצאתך.
- מב. סמיכה לרבנות.
- מג. מעלתו של יהושע שמכשירו להיות מנהיג ישראל.
- מד. איכה אשא לכדי מרחכם משאכם וריבכם.
- מה. פני משה כחמה לפני יהושע כלבנה.
- מו. יראת הכבוד, ועל ידי מה.

כנגד השמש. 30) יין המשכר. 31) הקרבת קרבן מוסף בין שני קרבנות תמידין. 32) עבר זמנו בטל קרבנו (2 מקומות) 33) כפרה להקב"ה על מיעוט הירח. 34) חג השבועות. 35) יין צלול.

36) מוספי ר"ח. 37) שעיר הנעשה לפני ולפנים. 38) לא לעשות מלאכה - לא ליצאת מירושלים. 39) התעכבו עמי יום אחד. 40) מצוה להקריב בהג נדרים של כל השנה.

כנגד השמש. 30) יין המשכר. 31) הקרבת קרבן מוסף בין שני קרבנות תמידין. 32) עבר זמנו בטל קרבנו (2 מקומות) 33) כפרה להקב"ה על מיעוט הירח. 34) חג השבועות. 35) יין צלול.

מקורות

שאלות בחורש"י

- א. כה, יא.
- ב. כה, יא.
- ג. כה, יא.
- ד. כה, יב - יג.
- ה. כה, יג.
- ו. כה, יג.
- ז. כה, יד, יא.
- ח. כה, יד.
- ט. כה, טו.
- י. כה, טו.
- יא. כה, טו.
- יב. כה, יז.
- יג. כה, יח.
- יד. כה, א.
- טו. כה, ג.
- טז. כה, ג-ד.
- יז. כה, ה.
- יח. כה, ה.
- יט. כה, יא.
- כ. כה, יג - מה.
- כא. כה, טז.
- כב. כה, כד.
- כג. כה, כד.
- כד. כה, ה, לו, מב.
- כה. כה, לח.
- כו. כה, נו?? או ננ?
- כז. כה, נד.
- כח. כה, נה.
- כט. כה, נה, יג.
- ל. כה, נט.
- לא. כה, נט.
- לב. כה, סב.
- לג. כה, סד.
- לד. כה, סד.
- לה. כה, נה.
- לו. כה, א.
- לז. כה, א.
- לח. כה, ב.
- לט. כה, א.

- מו. כה, ב.
- מא. כה, ג.
- מב. כה, ד.
- מג. כה, ד.
- מד. כה, ה.
- מז. כה, ז.
- מח. כה, ז.
- מזו. כה, ז.
- מזח. כה, ז.
- ממט. כה, יא.
- נ. כה, ח - יב.
- נא. כה, יב, טז.
- נב. כה, יג.
- נג. כה, יג.
- נד. כה, יב, יג.
- נה. כה, יד.
- נו. כה, יד.
- נז. כה, טו.
- נח. כה, טו.
- נט. כה, טז.
- ס. כה, טז.
- סא. כה, יז.
- סב. כה, יח, כב.
- סג. כה, יח, כא.
- סד. כה, יח, כג.
- סה. כה, יט.
- סו. כה, כ.
- סז. כה, כא.
- סח. כה, כג.
- סט. כה, ב.
- ע. כה, ב.
- עא. כה, ב.
- עב. כה, ג.
- עג. כה, ג.
- עד. כה, ד.
- עה. כה, ו.
- עו. כה, ז.
- עז. (1) כה, ז. 2) כח
- עזא. כה, א.
- עזב. כה, ח.
- עזט. כה, י.

שכיח

היכן מצינו

- קז. כה, ה.
- קזח. כה, ט.
- קיט. כה, י.
- קכ. כה, יא.
- קכא. (1) כה, יג ועוד. 2) כה, מב.
- קכב. כה, טו.
- קכג. כה, כד.
- קכד. כה, יג.
- קכה. כה, לח.
- קכו. כה, נד.
- קכז. כה, נד.
- קכח. (1) כה, נוה. 2) כה, טד - סה. 1) כה, י. 2) כה, ג. 3) כה, יד.
- קכט. (1) כה, יג. 2) כה, יג.
- קל. כה, נה.
- קלא. כה, סד.
- קלב. כה, סד.
- קלג. כה, א.
- קלד. כה, א.
- קלה. כה, א, ד.
- קלו. כה, ה.
- קלז. כה, ה.
- קלה. כה, ה.
- קלט. כה, ז.
- קמ. כה, יב.
- קמא. כה, יג.
- קמב. כה, יד.
- קמג. כה, יד.
- קמד. כה, טז.
- קמה. כה, טז.
- קמו. כה, טז.
- קמז. כה, יז.
- קמח. כה, יז.
- קמט. כה, יז.
- קנ. כה, יח.
- קנא. כה, יט.
- קנב. כה, כ.
- קנג. כה, כ.

טאייערע ברודער

בכניסתך לביהמ"ד

כבה את הפלאפון!

והנה הגם שהלכה פסוקה בשולחן ערוך (או"ח סי' צו) שצריך כל אחד לסלק מעצמו קודם שיתפלל את הדברים המפריעים לכוונת התפילה, וימנע כל הטרדות כדי שיכוון, עב"ז בדור האחרון נעשה החזקת "טלפון" בעת התפילה כהיתר לרבים רח"ל, ועיי"ז גם משוחחים בשעת תפילת הציבור, אשר כבר הרבו אבותינו רבותינו הקדושים זצלה"ה זי"ע להזהיר על כך מאוד. לזאת יקבל כל אחד על עצמו בקבלה גמורה, שלא יכניס עצמו לכתחילה בנסיון זה, כי בכל רגע עלול זה להפריעו מלכוון לבו לשמים, **אלא קודם התחלת התפילה יכבה אותו לגמרי,**

כדי שיוכל לעמוד להתפלל לפני קונו כראוי וכיאות.

[מתוך מכתב קודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר שלישי"א, לוגל הזורה להיכלי התפילה, המכתב המלא בעמ' ד']